

Έτος Α' • Αριθ. Τεύχους 3

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2025

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΥΠΑΚΟΗ»

«Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΥ»

Περιεχόμενα Τεύχους

Λίγα λόγια από την Σύνταξη (Νινέττας Βολουδάκη)	3
Ή έξορία στην άγκαλιά του Γέροντα (Ηλία Διαβάτη)	5
Ή έκπτωση της μοναστικής ζωής στην εποχή της εξασθενημένης Πίστης (Ιωάννη Μαρκᾶ)	13
Ὁ Γάμος στον Ἅγιο Αὐγουστῖνο (Β. Κ.)	19
Τὰ παιδιά δέν εἶναι σύμβολα τῆς Woke κουλτούρας (Ζωῆς Ἀγγελικουδῆ)	23
“Τόν πρῶτο καιρό αἰσθανόμουν δυστυχῆς πού φαινόμουν γελοῖος”. (Ἄγγελος Ἀγγέλου).	27
Κάποιες φθινοπωρινές σκέψεις (Ἐνορίτισσα)	31
Οἱ γυναῖκες στή ζωή καί στόν πολιτισμό (Νίκου Τσιρώνη)	35
Μικρό σχόλιο στήν ἰταμότητα τῶν ψαλτῶν. (π. Νεκτᾶριος Ἀγιορείτης)	38

Μηνιαῖο περιοδικό
τῶν Ἐκδόσεων «**ΥΠΑΚΟΗ**»

Μαυρομιχάλη 96, 114 72 Ἀθήνα
Τηλ: 2103635913, 2103607890

Website: <https://www.ypakoh.gr>

Παραγγελίες: orders@ypakoh.gr

YouTube: [@ekdoseisypakoh](https://www.youtube.com/@ekdoseisypakoh)

Facebook: [#Εκδόσεις-Υπακοή](https://www.facebook.com/Εκδόσεις-Υπακοή)

Email: verbalibris@gmail.com

Υπεύθυνη Ἐκδοσης:
Νινέττα Βολουδάκη

Καλλιτεχνική Ἐπιμέλεια:
Σαπφώ Νίνου

Τυπογραφική Ἐπεξεργασία:
Σπυρίδων Κροντήρης
Δέσποινα Χαρίση
Ἀντιγόνη Μακρῇ

© Εκδόσεις «**ΥΠΑΚΟΗ**»

Λίγα λόγια από την Σύνταξη

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Αγαπητοί μας αναγνώστες,

Φτάσαμε στην εποχή της ολοκλήρωσης και της κυοφορίας του νέου κύκλου, στην εποχή του τέλους και της αρχής. Στην εποχή με την έντονη παρουσία στην ποίηση και στην λογοτεχνία, ίσως γιατί, στον φυσικό ρυθμό της ζωής, μετά την έντονη δραστηριότητα του κάθε είδους θερισμού και συγκομιδής και της νέας σποράς, η ήρεμια της “μεθυσμένης” από τη βροχή γής, ένθαρρύνει την περισυλλογή και υπενθυμίζει στην ανθρώπινη διάνοια:

Πρώτα, την κατά Θεόν φιλοσοφία:

*“Τοῖς πᾶσι χρόνος καί καιρός τῷ παντί πράγματι ὑπό τόν οὐρανόν,
καιρός τοῦ τεκεῖν καί καιρός τοῦ ἀποθανεῖν,
καιρός τοῦ φυτεῦσαι καί
καιρός τοῦ ἐκτῖλαι τό πεφυτευμένον.”¹*

Ύστερα, την κατά άνθρωπο θλίψη:

*“Οἱ κύκνοι τό φθινόπωρο ζητοῦνε τή χαρά τους,
Γιατί ἡ χαρά τους πέταξε μαζί μέ τ' ἀγριοκαϊρι-
θά ζήσουν, τάχα, νά τή βροῦν, τήν ἀνοιξη; Ποιός
ξέρει;*

*Γιατί μπορεῖ καί νά χαθοῦν, πρίν βροῦνε τή χαρά
τους...*

*Απόψε τήν περίμεναν σχεδόν ὅλο τό βράδυ,
ὥσπου στο τέλος νύσταξαν, κοιτώντας τό σκοτάδι,
Κι ἔγειραν καί κοιμήθηκαν ἀπάνω στά φτερά
τους”...²*

1 Ἐκκλησιαστής Κεφ. Γ, στιχ. 1-2

2 «Οἱ κύκνοι το φθινόπωρο», Ν. Λαπαθιώτη (ἀ δημοσίευτο, 1923)

Καί τέλος, τήν κατά άνθρωπο γαλήνη καί πληρότητα:

“Ο χρόνος δέν προχωράει ξετυλίγοντας τίς ἐποχές σέ μιά εὐθεῖα γραμμή, ἀλλά σέ κύκλο, πού φέρνει τόν κόσμο καί τόν ἄνθρωπο πίσω στό ἡμίφως καί στό μυστήριο ἀπό ὅπου ὅλα ξεκίνησαν καί ἀπό ὅπου μιά νέα σπορά καί μιά νέα γενεά πρόκειται καί πάλι νά ἀρχίσουν. Οἱ ἄνθρωποι τῆς περασμένης ἡλικίας πιστεύουν σέ αὐτό τό νέο ξεκίνημα, ἀλλά βιώνουν μόνο τό τέλος. Ἴσως αὐτό εἶναι ἡ ὑπενθύμιση τοῦ Θεοῦ, ὅτι πλησιάζουν στόν Νοέμβριό τους. Καί λοιπόν; Τί πειράζει; Ὁ Νοέμβριος ἔχει τόση ὁμορφιά, ἔχει δεῖ τίς σοδειές στίς ἀποθήκες, τακτοποιημένες δίπλα στόν σπόρο τῆς ἐπόμενης χρονιάς.

Δέν ὑπάρχει λόγος νά ἀνησυχεῖ κανεῖς ἐπειδὴ δέν θά τοῦ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νά μείνει γιά νά τόν σπείρει αὐτόν τόν σπόρο. Κάποιος ἄλλος θά τό κάνει. Γιά αὐτό εἶναι καλό νά ἐπιστρέψεις στή γῆ ικανοποιημένος, μαζί μέ τά ὕγρὰ, ἀποσκελετωμένα, λεπτεπίλεπτα σάν ἱστούς ἀράχνης φύλλα, πού σιγά σιγά παίρνουν τό χρῶμα τοῦ λασπωμένου χρυσοῦ.

Τά χρώματα τοῦ προχωρημένου φθινόπωρου εἶναι ἴδια μέ τά χρώματα τοῦ δειλινοῦ: τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ τοῦ χρόνου καί τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ τῆς μέρας.

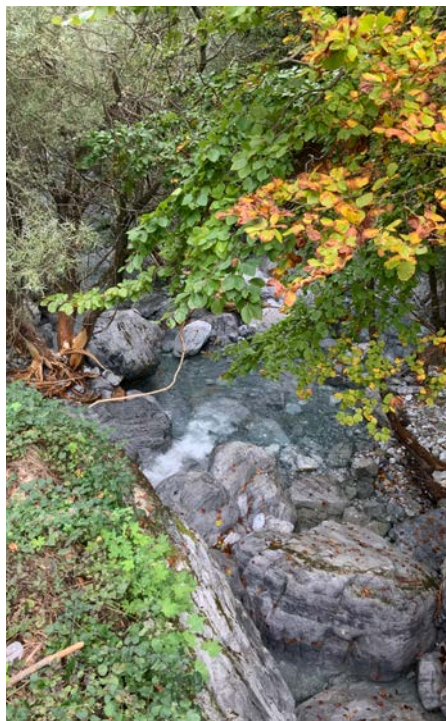
Καί, ἴσως, καί τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου;

Καί τί μ' αὐτό; Ἄν εἶναι ὅλα νά τελειώσουν μέσα σέ μιά χρυσή ἀναλαμπή, ἓνα τέτοιο τέλος δέν εἶναι κακό.

Καθόλου κακό, μάλιστα!”³

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ ζωή μας, ἔτσι ὅπως διαμορφώνεται μέσα στήν σχεδόν ἀποπνικτική καθημερινότητά μας, δέν ἔχει καί τόσο περιθώριο γιά περισυλλογή καί αὐτοκριτική καί βαθύτερη ἔρευνα τοῦ ἑαυτοῦ μας καί τοῦ κόσμου. Σέ αὐτό θέλει νά βοηθήσει -ἔστω καί λίγο- τό περιοδικό μας, μέ τήν ἐγκάρδια συμβολή καί συμπόρευση ὅλων τῶν ἀρθρογράφων, πού προσθέτει ὁ καθένας τήν προσωπική του πινελιά καί τήν προσωπική του σοφία, ὥστε, ὅλοι μας, διαβαίνοντας μέσα στό χρυσό φθινοπωρινό ἥλιο τόν δρόμο τοῦ χωροχρόνου μας, νά μὴν νοιώθουμε μόνοι καί ξένοι, ἀλλά “ἀδελφός ὑπὸ ἀδελφοῦ βασταζόμενος, ὡς πόλις ὀχυρά.”

Καί θά χαροῦμε ὅλοι μας ἂν καί ἐσεῖς, ὅλοι οἱ ἀναγνώστες μας, ἐπικοινωνήσετε μαζί μας καί μᾶς πεῖτε ἂν τό πετυχαίνουμε καί μοιραστεῖτε μέ ἐμᾶς τίς σκέψεις (καί τίς ὑποδείξεις σας) στό email τοῦ περιοδικοῦ μας, τό: **verbalibris@gmail.com**

3 Ellis Peters: Brother Cadfael's Penance. Μετάφραση καί προσαρμογή στό κείμενο Ν. Β.

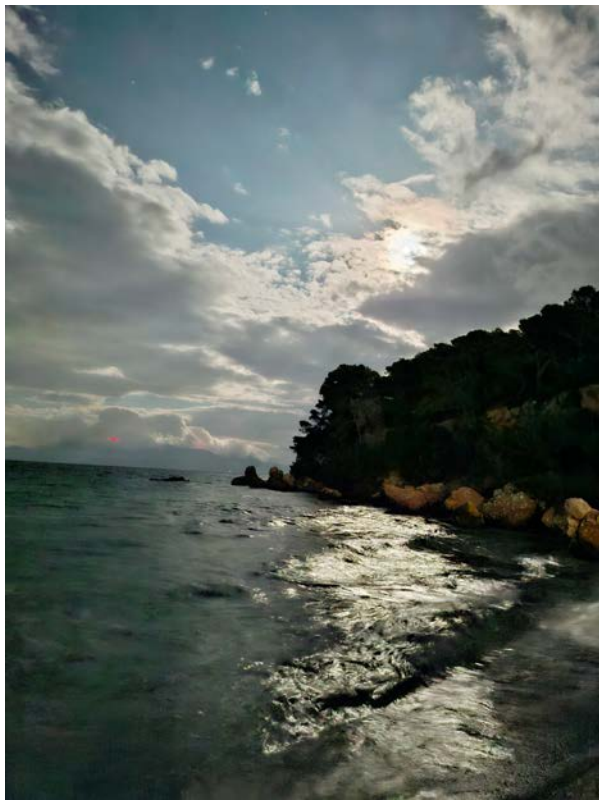
Η ΕΞΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ ΑΕΙΖΕΙ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Μία θαυμαστή έκπληξη μεγαλείου ψυχής δοκιμάζει κανείς όταν διαβάσει τά λόγια του Φώτη Κόντογλου νά περιγράφουν τήν αφοσίωση μιᾶς πνευματικῆς ἀγάπης, πού ὄντως ὑπερβαίνει τόν ἔσχατο καί κοινό ἐχθρό ὅλων, δηλαδή τόν θάνατο. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, βεβαίως, πώς ὁ σπάνιος αὐτός πολύπλευρος ἄνθρωπος καί καλλιτέχνης, σέ πολλά ἔργα του καί μέ ποικίλους τρόπους νοηματοδοτεῖ τή ζωή μέ οὐράνιες ἀξίες, πού ἀξίζουν μνείας, εἰδικά σέ μιᾶ ἐποχή πού λησμονήσε τήν Θεία καταγωγή τοῦ ἀνθρώπου καί ἀμαυρώνει τόσο βάνουσα τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ σέ τοῦτο τόν κόσμο. Πλέον στήν ἐποχή μας κάθε λόγος ἢ πράξη γιά ὁ,τιδήποτε αὐθεντικό, αἰώνιο κι ἀνώλεθρο ἀπό τόν χρόνο καί τόν θάνατο, ἀντιμετωπίζεται ὡς ἀνούσιος ρομαντισμός καί συναισθηματική ἐκτροπή ἀπό τή λογική νηφαλιότητα καί τήν πολιτική ὀρθότητα. Τό ἀξιο προσοχῆς πάντως εἶναι πώς αὐτές οἱ θέσεις δέν υἱοθετοῦνται ἀποκλειστικά ἀπό τούς ἐχθρούς τῆς πίστεως, ἀλλά κι ἀπό ἀνθρώπους ἐκκλησιαζομένους, οἱ ὅποιοι ὅμως, δυστυχῶς, δέν ἀντιλαμβάνονται πώς ζοῦν ἐνάντια σέ ἐκεῖνο πού πρεσβεύουν. Ἡ συγκεκριμένη πάντως ἀναφορά τοῦ κυρ-Φώτη, σχετίζεται μέ τόν Ἅγιο Συμεών τόν Νέο Θεολόγο, τόν Θεοδίδακτο αὐτόν Πατέρα (στόν ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἀποδώσει τό βαρύτιμο ἐπίθετο Θεολόγος, μετά τόν ἅγιο Ἰωάννη καί τόν ἅγιο Γρηγόριο¹) σέ ἓνα βιβλίο του μέ τίτλο “Γίγαντες ταπεινοί”, ὅπου διαβάσει κανείς: [«Καί τόση αφοσίωση εἶχε στό γέροντά του, ὥστε δέν ὑπῆρχε πράγμα πού νά τοῦ παραγγείλῃ καί νά μήν τό κάνῃ, ἀκόμα κι ἂν τοῦ ἔλεγε νά πέσῃ στή θάλασσα. Τό γέροντά του τόν σεβότανε σάν ἅγιο, ὅπως κι ἦταν ἅγιος, καί μετά τό θάνατό του ἔγραψε γι’ αὐτόν ἀκολουθία καί ὕμνους, κ’ ἔδωσε σ’ ἓναν ἀγιογράφο νά ζωγραφίσῃ τήν εἰκόνα του, καί τήν ἔβαλε στήν ἐκκλησία μέ καντήλι, καί γιόρταζε τήν ἡμέρα τῆς κοιμήσεως του. Γι’ αὐτήν τήν τιμή πού ἔκανε στό γέροντα Συμεών, ἐτράβηξε πολλά βάσανα, ἐξορίες καί μαρτύρια καί κατατρεγμούς ἀπό κάποιους δεσποτάδες ὑποκριτές κι ἀπίστους, πού τόν λέγανε ἀγράμματον, αὐτοί οἱ γραμματισμένοι, ὅπως καί σήμερα κάποιοι θεολόγοι σπουδασμένοι στάς Εὐρώπας καταφρονοῦνε τούς ἀπλούς κι ἀγραμμάτους καλογέρους.»]²

Ἡ σχετική ὑπόμνηση ἐκ μέρους τοῦ Μικρασιάτη πολυτάλαντου καλλιτέχνη Φώτη Κόντογλου σχετίζεται μέ τίς διώξεις πού ὑπέστη ὁ Ἅγιος καί τήν ἐξορία στήν ὁποία τελικῶς ἀναγκάστηκε, ἐξαιτίας τῆς ὑμνολογίας καί ἀγιογράφησης τοῦ Πνευματικοῦ του Πατρός

1 Συμεών Νέου Θεολόγου (1886) Τὰ εὐρισκόμενα διηρημένα εἰς Δύο - Ὡν πρῶτον περιέχει λόγους τοῦ ὁσίου ψυχωφελεῖς, Μεταφρασθέντας εἰς τήν κοινήν διάλεκτον παρὰ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Κυρίου Διονυσίου Ζαγοραίου του ἐνασκήσαντος ἐν τῇ ἐρημονήσῳ καλουμένῃ Πιπέρι, ἀπέναντι τοῦ Ἁγίου Ὁρους - Τό δὲ Δεύτερον περιέχει ἐτέρους λόγους αὐτοῦ διὰ στίχων πολιτικῶν πανύ ὠφελίμους κατὰ πρῶτον ἐκδοθέντας. Νῦν δὲ τὸ δεύτερον ἐκδίδονται ἐπιστάσια τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ἐφημερεύοντος καί Πνευματικοῦ Ἰωάσαφ ἐκ Ψαρῶν, Ἐν Σύρῳ: Ἐκ τῆς τυπογραφείας Νικολάου Α. Δαμιανοῦ: Προοίμιον ε' [«Καί τόσον πληθύνεται εἰς αὐτόν τὸ χάρισμα τῆς θεολογίας, ὥστε ὅπου ὅλος ὁ κόσμος μέ κοινήν συμφωνίαν ἔκρινε δίκαιον νά τοῦ δοθῇ τοῦτος ὁ ὑψηλὸς Τίτλος, τὸ νὰ ὀνομάζεται Νέος Θεολόγος»[...]

2 Κόντογλου Φώτης (2023) Γίγαντες Ταπεινοί (2023) Ἀθήνα: Ἀκρίτας: 41

καί Γέροντός του, Συμεών τοῦ Εὐλαβοῦς ἢ Εὐσεβοῦς, ἐνός ἀπλοῦ μοναχοῦ τῆς μονῆς Στουδίου. Ὁ ἅγιος ἀπὸ τῆ μιᾶ πλευρά κινήθηκε νά τιμήσει τόν Γέροντά του ὡς ἐνδειξη ἀναγνώρισης καί εὐγνωμοσύνης, ἀλλά ἀπ' τὴν ἄλλη, μέ δεδομένο τόν ἅγιο φωτισμό του, προφανῶς καί κατέδειξε μέ σαφήνεια τὴν ἀπόλυτη ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἐνότητα τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς. Ὁ ἐπίγειος βίος τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου γενικῶς, διασώζεται ἀπὸ τό πνευματικό του τέκνο, ἕναν μοναχό τῆς ἱερᾶς μονῆς Στουδίου, γνωστό θηριομαχοῦντα ἐναντι τῶν παπικῶν καί τοῦ Οὐμβέρτο, ἀκριβῶς πρό τοῦ Σχίσματος τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τό 1054, τόν Ὅσιο Νικήτα τόν Στηθατο.³ Στόν βίο τοῦ ἁγίου Συμεών, διαβάζοντας κανεῖς τίς ἀφηγήσεις, ἀποθαυμάζει τό μέγεθος τῆς ἀφοσίωσης⁴, τῆς ἐκτίμησης⁵ καί τῆς πι-

3 Στηθατος Νικήτας (1928) *Vie de Symeon le Nouveau Theologien*, Roma: Hausberr en Orintalis Christiana τ. XII, No 45: Roma

4 Συμεών Νέου Θεολόγου (1886) Τὰ εὐρισκόμενα διηρημένα εἰς Δύο-Ὡν πρῶτον περιέχει λόγους τοῦ ὁσίου ψυχωφελεῖς, ὁ.π. Βίος καί Πολιτεία τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, 2[«Διὰ τοῦτο ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος εὐρίσκουσα τὴν ψυχὴν τοῦ καθαρὰ ἀπὸ τὰ κοσμικὰ πράγματα, τὴν ἤρπασεν ἀπὸ τὴν γῆν, καί τὴν ἀνέβασεν εἰς ἀποκαλύψεις Κυρίου, διότι μία νύκτα ἐκεῖ ὅπου ἐπροσηύχετο, εἶδε φῶς λαμπρὸν ὅπου ἔλαμψεν εἰς αὐτὸν αἰφνης ἐκ τῶν οὐρανῶν, καί ἐφώτισεν ὅλον τὸν τόπον, καί ἐγένεν ὥσπερ ἡμέρα, ἀπὸ τοῦ ὁποῖο φῶς ἐφωτίσθη καί αὐτός, καί τοῦ ἐφάνη ὅτι ἦτο ἔξω ἀπὸ τοῦ σπίτι, καί ἀρπάχθη εἰς τὸν ἀέρα, καί ἀλησμόνησε τελείως τὸ σῶμά του, τότε λοιπὸν (καθὼς ὁ ἴδιος τὸ ἔλεγε, καί τὸ ἔγραφε διὰ ἄλλον τινά, κρύπτων ἑαυτὸν τοῦ διὰ ταπεινοφροσύνης) ἐγέμισεν ἀπὸ χαρὰν καί θερμὰ δάκρυα, καί θαυμάζων ὦντας εἰς αὐτὸ τό παράδοξον θαῦμα, ὡς ἀσυνήτιστος εἰς τοιαῦτα, ἐφώναζε συχνὰ τὸ Κύριε ἐλέησον [...] Καί ἐπάνω εἰς τὸ ὕψον τοῦ οὐρανοῦ, εἶδε μίαν φωτεινὴν νεφέλην χωρὶς εἶδος καί μορφήν, πλήρης ἀπὸ δόξαν Θεοῦ, τῆς ὁποίας εἰς δεξιὰ μέρη ἔβλεπεν (ῶ τοῦ θαύματος) πῶς ἴστατο ὁ γέροντας τοῦ Συμεών ὁ Εὐλαβής, καί ἐκοίταζεν ἀκλινῶς εἰς ἐκεῖνο τὸ θεῖον φῶς» [...] Ἀφ' οὗ λοιπὸν εἶδε τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἐπαρακαλοῦσε θερμῶς τὸν Πνευματικὸν τοῦ Πατέρα νὰ τὸν κάμῃ Καλόγηρον ἀλλ' ἐκεῖνος ὡς προορατικός ὅπου ἦτον, δὲν ἔκρινεν εὐλογον νὰ τὸν κάμῃ τότε, μετὰ δὲ ἐξ χρόνους ἀπὸ τὴν ὁπτασίαν αὐτὴν ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του, διὰ χρεῖαν τινα, ὅθεν ἐπηγε διὰ νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὸν γέροντά του· καί ἐκεῖνος βλέπωντας εἶπε, τώρα εἶναι, τέκνον καιρὸς ἐπιτήδειος νὰ γενῇς Καλόγηρος, ὁ δὲ ἀπεκρίθη ἄχ! καί δὲν μοῦ τὸ ἔλεγε προτῆτερα Πάτερ; Ὅμως καί τώρα ἰδοὺ ὅπου ὑπόσχομαι ὅτι ἀρνοῦμαι τὸν κόσμον, καί τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, καί γυρίζοντας ἀπὸ τὴν πατρίδα μου θέλει φέρω ὅλα τὰ ὑπάρχοντα μοῦ νὰ τὰ παραδώσω εἰς τὰς χεῖρας σου» [...]

5 Ὁ.π.: 3 [«Ὁ δὲ Συμεών τὰ ἔκαμνεν ὅλα ἀπαρασάλευτα μέ κάθε ὑπακοὴν καί ὅλον ποὺ ἐκοπίαζε πολλὰ, πάλιν τὴν νηστείαν, καί ἀγρυπνίαν δὲν τὴν ἀμελοῦσεν· ἐτίμα ὡς ἅγιον τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου ὁ γέροντας τοῦ ἐπροσηύχετο, καί ἐφιλοῦσε τὴν γῆν ἐκείνη, καί ἔκρινε τὸν ἑαυτὸν του, πῶς δὲν εἶναι νὰ πλησιάσῃ

στότητας πού τρέφει όταν εκφράζεται για τόν Γέροντά του, καθώς επίσης και τό τί σήμαινε γι' αὐτόν ἡ εἴσοδος στήν ἐν Χριστῷ ζωή μέσω τοῦ Πνευματικοῦ τοῦ Πατρός.⁶ Κατόπιν διαπιστώνει τά ἐχθρικά ἀντανακλαστικά ἀπό τά «πνευματικά» περιβάλλοντα τά ὁποῖα ὡς αὐτόματα κινήθηκαν ἐναντία σέ αὐτόν τόν σύνδεσμο τῆς ἀγάπης καί τῆς πνευματικῆς υἱοθεσίας, δωρεάν, χωρίς κάποιο ἐμφανές κίνητρο.⁷ Ὁ ἀναγνώστης ἐκπλήσσεται ὅταν διαπιστώνει τό μένος αὐτῆς τῆς ἀντιπαλότητος ἀρχικῶς ἐκ μέρους τῶν γονέων τοῦ⁸ καί κατόπιν ἀπό τήν ἀδελφότητα τῆς ἱερᾶς μονῆς Στουδίου⁹, πού εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τήν ἀπομάκρυνση τοῦ Ἁγίου Συμεών ἀπό ἐκεῖ, μέ τήν ὁδηγία τοῦ Πνευματικοῦ τοῦ Πατρός καί τήν μεταφορά τοῦ στήν ἱερά μονή ἀγίου Μάμαντος Ξηροκέρκου¹⁰ ὅπου, ἀφοῦ ἔλαμψε στήν ἀσκήση, ἐκάρη μοναχός καί, μετὰ τήν κοίμηση τοῦ ἐκεῖ Γέροντος, Ἠγούμενος.¹¹

Ὁ νοερός θεατής τῶν ὁσιακῶν αὐτῶν γεγονότων, ἄγεται προοδευτικά σέ μιά κλίμακα ἀγνῶν αἰσθημάτων ἀπ' τή μιά πλευρά, τήν ὁποία ὁμως ἀντιστρατεύεται, ἀπ' τήν ἄλλη, ὁ φθόνος καί ἡ κακότητα. Τό ἀπαύγασμα τῆς ἀγαθῆς προαίρεσης καί τῆς ἐμπρακτοῦς ἀγάπης τοῦ, ὁδήγησε τόν ἅγιο Συμεών στήν ἀπόδοση τῆς αὐτονόητης τιμῆς πρὸς τόν Πνευματικό τοῦ Πατέρα, ὅταν αὐτός ἐκοιμήθη¹², ὅπως ἀρχικῶς μᾶς περιέγραψε χαρακτηριστικά ὁ

οὐδὲ τὰ φορέματα τοῦ γέροντος του· βλέπωντας δὲ ὁ διάβολος τὸν Συμεών πῶς ἀνέβη εἰς τόσον ὕψος ἀρετῆς, ἔτριξε τὰ δόντια του, καὶ ἐδοκίμαζε μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν πειράξῃ» [...]

- 6 Συμεών, ὁ Νέος Θεολόγος (1973) Ἀπαντα τῶν Ἁγίων Πατέρων-Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, Ἐκδοσις Ὠφέλιμου Βιβλίου : 2 [«Ὁ Συμεών παρομοιάζει τὸν θεῖο του μὲ τὸν Φαραῶ, τὴν διαμονή του εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκον μὲ τὴν εἰς Αἴγυπτον αἰχμαλωσίαν τὸν Ἰσραηλιτῶν καὶ τὸν τοῦ πατέρα μὲ τὸν Μωυσήν».]
- 7 Ὁ.π. 18 [«Ἡ ἀπόλυτος ὑπακοὴ πρὸς τὸν πνευματικὸν Γέροντα τοῦ ἦτο κάτι, τὸ ὁποῖον ἀντέβαινε εἰς τὸ κοινοβιακὸν σύστημα τῆς μονῆς. Ἐπόμενον ἦταν νὰ παρερμηνευθῇ ἡ σχέσις αὕτη καὶ δημιουργήσῃ ποικίλας ἀντιδράσεις. Ἐνώπιον τῆς ἀφορήτου αὐτῆς καταστάσεως εἰς τὴν μονήν τοῦ Στουδίου ὁ Γέροντας τοῦ Συμεών τὸν συνέστησεν εἰς τὸν τῇ ἀρετῇ περιβόητον ἡγούμενον Ἀντώνιον» [...]
- 8 Δουκάκης Κ.Χ. (1891) Μέγας Συναξαριστὴς ἦτοί Χαλκηδῶν Νοητοῦ Παραδείσου- Βιβλίον Ψυχοφελέστατον- Μεγάλῃς Συλλογῇς Βίων-Πάντων τῶν Ἁγίων των καθ' ἅπαντα τὸν μῆνα ἐορταζομένων συλλεχθέντων καὶ ἐκδοθέντων, Ἐν Ἀθήναις: Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Α. Κολλαράκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου-Κάτωθι Δημαρχείου [...] «μὴ δυνάμενοι λοιπὸν νὰ τὸν βλέπουν εἰς τοιαύτην ἐνάρετον πολιτείαν ὁ ἡγούμενος καὶ οἱ λοιποί, ὅχι μόνον μοναχοὶ τοῦ μοναστηρίου, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξω κοσμικοὶ ἐζητοῦσαν νὰ τὸν ἐμποδίσουν ἀπὸ αὐτὸ τὸ καλόν, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ κατὰ σάρκα πατήρ του· (διὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐνίκησαν ἐναντίον τοῦ ἁγίου οἱ δαίμονες) καὶ οἱ μὲν κοσμικοὶ ἔπασχον νὰ τὸν γυρίσουν εἰς τὸν κόσμον, οἱ δὲ μοναχοὶ ἔπασχον ἢ νὰ τὸν ψυχραίνουν ἀπὸ τὴν εὐλάβεια ὅπου εἶχε εἰς τὸν γέροντα του, ἢ νὰ τὸν μεταβάλλουν ἀπὸ τὴν πνευματικὴν του κατάστασιν, ἢ νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὸ μοναστήρι» [...]
- 9 Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος (1973) Ὁ.π.: 5 [«Ὁ δὲ ἡγούμενος παρακινήθεις ἀπὸ τοὺς φθονοῦντας τὸν Ἅγιον, τὸν ἐκάλεσε, καὶ πότε μὲ ὑποσχέσεις, πότε μὲ φοβερισμούς, ἔπασχε νὰ τὸν χωρίσῃ ἀπὸ τὸν γέροντά του καὶ νὰ τὸν πάρῃ αὐτὸς· καὶ ἐπειδὴ ὁ Συμεών δὲν ἐπέιθετο, τὸν ἐδίωξεν ἀπὸ τὸ Μοναστήριον.»]
- 10 Ὁ.π.: 18 [«Ἐνώπιον τῆς ἀφορήτου καταστάσεως αὐτῆς στήν μονή τοῦ Στουδίου ὁ Γέροντας τοῦ Συμεών τὸν συνέστησε εἰς τὸν τῇ ἀρετῇ περιβόητον ἡγούμενον Ἀντώνιον τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος τοῦ Ξηροκέρου (ἢ Ξηλοκέρκου), ἡ ὁποία εὐρίσκετο πλησίον τῆς μονῆς Στουδίου.
- 11 Ὁ.π. 18 [«Μετὰ διετίαν ἐκάρη ἐνταῦθα μοναχός, ἵνα φαίνεται πᾶσι τοῖς (πιστοῖς) ὁ ἑαυτὸν ἐφώτισε φῶς τῆς γνώσεως (Βίος 29,9-10). Ὅταν δὲ μετ' ὀλίγον ἐξεδήμησεν ὁ προεστὼς τῆς μονῆς, ὁ Συμεών ἐχειροτονήθη καί, τῇ ἐγκρίσει τοῦ πατριάρχου Νικολάου τοῦ Χρυσοβέργη καὶ τῶν μοναχῶν τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἐγένετο ἡγούμενος τῆς μονῆς.»]
- 12 Δουκάκης Κ.Χ. (1891) ὁ.π.: 231 [«Συμεών ὁ εὐλαβὴς ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καὶ πνευματικὸς πατήρ, τούτου τοῦ ἁγίου, ἐπειδὴ ἔφθασεν εἰς βαθὺ γῆρας, καὶ ἐγυμνάσθη τεσσαράκοντα πέντε χρόνους

Φ. Κόντογλου.¹³ Ο ἅγιος Συμεών, λοιπόν, φέρεται νά αἰνοῦσε τιμητικῶς, τόν Γέροντά του, μέ αὐτοσχέδιους ὕμνους, συνοδεία ἑνός μικροῦ πλήθους πιστῶν δεικνύοντας ἔτσι τήν αὐτονόητη ἔνωση τοῦ ἐνθάδε μέ τό ἐπέκεινα, ἀλλά, κυρίως, τήν αἰωνιότητα τῆς σχέσης καί, πρωτίστως, τή δύναμη τῆς ἀγάπης. Κατόπιν, ὁ ἀναγνώστης τοῦ βίου του ἔρχεται ἀντιμέτωπος μέ μιᾶ ἀσύλληπτη σκληρότητα ἐκ μέρους ἐκείνων, πού δεν γεύτηκαν τήν πατρότητα, γιατί προφανῶς δέν θέλησαν πραγματικά τήν πνευματική υἱοθεσία κι ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου ἀποστρέφονται ὅ,τιδήποτε ἀκέραιο τοῦ θανάτου. Ὁ Ἅγιος, λοιπόν, φαίνεται νά δέχθηκε ἀπηνῆ ἐπίθεση ἀπό τόν ἐκκλησιαστικό περίγυρο, ὁ ὁποῖος δέν ἀποδέχθηκε αὐτήν τήν πρακτική ἐγκωμιαστικῆς ἀπόδοσης τιμῶν προσφοράς στόν Γέροντα τοῦ ἁγίου Συμεών. Τό ζήτημα, βεβαίως, εἶχε πρωτίστως ἀναγωγή σέ ἕνα θεολογικό θεμέλιο: σέ αὐτήν τήν ἴδια τήν ὑποστατική ἐνσάρκωση κατὰ χάριν καί δυνατότητα τῆς ἀγιαστικῆς Θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου, τήν ὁποία ὁ ἅγιος ὑποστήριξε μέ σθένος καί μέ τά γραπτά του καί μέ τή ζωή του.¹⁴

Τό κατηγορητήριό ἐνорχηστρώθηκε ἀπό τόν Μητροπολίτη Νικομηδείας Στέφανο, Σύγκελλο τοῦ Πατριάρχῃ¹⁵ καί, ὅπως ἐκπληκτος ἀντικρίζει κανεῖς, τελικῶς ὁ ἅγιος δικάστηκε ἀπό Συνοδικό δικαστήριό- μόνο καί μόνο γιά τήν ἀγάπη πρὸς τόν Γέροντά του-

μέ τοὺς ἀγῶνες τῆς ἀσκήσεως, καί ἔλαμψε μέ χαρίσματα ἀποστολικά, καί μέ πολλὰ θαύματα καί μὴ ὦν μαθηματικός, καί αὐτὸς συνέγραψε βιβλίον ψυχωφελέστατον. Τέλος προγνώρισας τὸν θάνατο τοῦ ἀπῆλθε πρὸς τὸν Κύριον.»]

13 Ὁ.π.: 231 [«Διὰ τοῦτο ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ἅγιος Συμεών, γνωρίζων τὰ κατορθώματά του ἀκριβῶς ἐγκωμιάζεν αὐτόν με πνευματικούς ὕμνους, καὶ ἐγκώμια. Καὶ διὰ νὰ παρακινήσῃ πολλοὺς νὰ τὸν μιμηθοῦν, ἐώρταζε κατ' ἔτος λαμπρῶς τὴν μνήμην του, καὶ ἱστορήσῃ καὶ τὴν ἱεράν του εἰκόνα.»]

14 Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος (1973) ὁ. π.: 20 [«Ἀκατανόητοι διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Συμεών ἦσαν αἱ περὶ ἀγιότητος ἀπόψεις του. Εἰς τὰς ἀπόψεις περὶ τοῦ ἀνεφίκτου τῆς ἀγιότητος παρετήρησε: Διατὶ γὰρ εἶπε μοί, ἀδύνατον; Διὰ τίνος δὲ ἄλλου οἱ ἅγιοι ἐπὶ γῆς ἔλαμψαν καὶ φωστήρες ἐν τῷ κόσμῳ γεγόνασιν; Εἰ ἦν ἀδύνατον, οὐδ' ἂν ἐκεῖνοι ταῦτα κατορθώσαι πότε ἠδυνήθησαν. Ἀνθρώποι γὰρ ὑπῆρχαν κακεῖνοι, ὡς καὶ ἡμεῖς καὶ οὐδὲν πλέον ἡμῶν ἐκέκτηντο, εἰ μὴ τὴν προαίρεσιν εἰς τὸ ἀγαθόν, σπουδὴν τε καὶ ὑπομονὴν καὶ ταπεινώσιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν (Κατηχ. 29, 181-187) Τὴν ἄποψιν περὶ τοῦ ἀδυνατοῦ τῆς ἀγιότητος ἐξέπροσώπει ὁ Σύγκελλος τοῦ Πατριάρχου Στέφανος. Ὁ Συμεών ἐπιμόνως ἐδίδασκεν ὅτι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εἰλικρινὴς ἀγάπη καὶ ἡ μετάνοια ἦσαν ἀσφαλεῖς ὁδοὶ πρὸς τὴν θέωσιν. Τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἅγιοι ἀπολαμβάνουν ἐπὶ γῆς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ἐδιδάχθη ἐκ τοῦ παραδείγματος τοῦ πνευματικοῦ τοῦ πατρὸς.»]

15 Συμεών Νέου Θεολόγου (1886) ὁ.π.: 12 [«Ἄλλ' ὁ μισόκαλος διάβολος δὲν ὑπέφερε νὰ βλέπῃ ταῦτα, ἀλλὰ μεταχειρισθεὶς τὸ πάθος τοῦ φθόνου, ἐκίνησε κατ' αὐτοῦ διαφόρους πειρασμοὺς, καὶ ἀκούσατε. Κάποιος Στέφανος Μητροπολίτης Νικομηδείας σοφὸς εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, καὶ μαθηματικός, καὶ δύναμιν ἔχων πολλήν, παρατήσας τὴν ἐπαρχίαν του, ἐκάθητο εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ εἶχε παρρησίαν πολλήν κοντὰ εἰς τὸν Πατριάρχην καὶ τὸν Βασιλέα. Τοῦτος ἀκούοντας πολλοὺς ὅπου ἐπαινοῦσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἀρετὴν τοῦ ἁγίου Συμεών, καὶ μάλιστα πῶς ἐσύνθετε λόγους θαυμασίους, ἀπὸ τὸν φθόνον του ἐκατηγοροῦσεν ἐκείνους ὅπου τὸν ἐφήμιζαν, καὶ ἔλεγε διὰ τὸν Ἅγιον, πῶς εἶναι ἀμαθής, καὶ ἀγράμματος. Καὶ τέλος πάντων μὴν ὑποφέρνηντας ἀπὸ τὸν φθόνον του, ἐκινήθη κατὰ τοῦ Ἁγίου. Καὶ μέ τὸ νὰ μὴν ἦυρε καμία κατηγορίαν νὰ τοῦ εἰπῇ μέ ὅλον πού ἐξέτασε πολλὰ διὰ νὰ εὕρῃ, τί κάμνει; Παρακινεῖ μερικοὺς κληρικοὺς, καὶ ἐκεῖνοι πάλι παρακινοῦν μερικοὺς ἀπὸ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου νὰ τὸν κατηγορήσιν διὰ τὴν ἐορτὴν ὅπου ἕνα τοῦ πνευματικοῦ τοῦ πατρὸς καὶ διδασκάλου.», 13 [«Ἀληθινὰ αὕτη εἶναι μία κατηγορία παρόμοια μέ ἐκείνην ὅπου ἔλεγον οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τοῦ Κυρίου, ὅτι εἶναι φάγος καὶ οἰνοπότης, καὶ φίλος Τελωνῶν, καὶ ἀμαρτωλῶν, καὶ ὅτι ἐτιμοῦσε τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα του.

όπου, αφού απολογήθηκε, εντέλει άθωώθηκε.¹⁶ Κορυφαίο δείγμα δογματικής αφοσίωσης στην Εκκλησία, στην Αποστολικότητα και στην Πνευματική διαδοχή είναι ή απολογία του αγίου, στην οποία παρέθεσε τά αυτονόητα πνευματικά κίνητρα τής πράξης του, σύμφωνα μέ τά όποια, ή ύμνητική τιμή στό Γέροντά του, περισσότερο αποσκοπούσε στην παρακίνηση του Θείου και αγιαστικού ζήλου έκ μέρους τών πιστών.¹⁷ Ωστόσο ό διώκτης του επανήλθε και τελικώς μεθόδευσε τήν καταδίκη του αγίου από τή Σύνοδο μετά από πολλές δίκες, μέ πειστήριο μιá εικόνα του Γέροντός του (εικονιζομένου μέ τόν Κύριο) για τήν όποία ό άγιος είπε πώς, απλούστατα αποδίδει τήν τιμή στό πρωτότυπο (τόν ίδιο τόν Θεό) σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τής Εκκλησίας.¹⁸ Τελικώς ό στόχος έπετεύχθη, οι εικόνες του Γέροντά του καταστράφηκαν και ό ίδιος ό άγιος αναγκάστηκε τό έτος 1009 σέ έξορία, στην Προποντίδα τής Χρυσούπολης.¹⁹ Τελικώς κατέφυγε σέ ένα παρεκκλήσιο τής άγίας Μαρίνης και, αφού μέ έπιστολές εύχαρίστησε είλικρινώς τόν διώκτη του, κατόπιν επίδο-

- 16 Συμεών ό Νέος Θεολόγος (1973) ό. π.: 21 [«Η κατηγορία του Συγκέλλου τώρα ήτο ή έξις, «ώς άμαρτωλών όντα τόν αυτόν πνευματικόν πατέρα μετά τών άγιών οίαπερ άγιον άνυμνεϊ» (Βίος 81, 13-14) Τελικώς έπεισε τήν σύνοδον πρός μιá δικαστικήν διευρεύνησιν του ζητήματος. Και μετά τήν διαδικασίαν ταύτην όλοι, έκτός του Συγκέλλου, άνεγνώρισαν τό δίκαιον του Συμεών.
- 17 Συμεών Νέου Θεολόγου (1886) Ό.π.: 13 [«Και ό Άγιος άρχισε νά λέγη έτσι: Αγία, και ιερά Σύνοδος: ποίος δέν ιξεύρει τās διαταγās τών άγιών Αποστόλων όπου λέγουν: τόν λαλούντα σοί λόγον του Θεού δοξάζεις, μνησθήση δέ αυτού ήμέρας και νυκτός, τιμήσεις δέ αυτόν, ως του εϋ είναι σοι πρόξενον γενόμενον. Και εάν ό Θεός προστάξη νά τιμώμεν τούς σαρκικούς γονείς λέγων: τίμα τόν πατέρα σου, και τήν μητέρα σου, ίνα εϋ σοι γένηται [...] Πόσω περισσότερον θέλει μās διδάξει ή θεία Γραφή νά τιμώμεν τούς πνευματικούς πατέρας διά μέσου τών όποίων άνεγενήθημεν διά τής χάριτος του αγίου Πνεύματος, και έγενήκαμεν συνκληρονόμοι τών έπαγγελιών του Θεού; Και μάλιστα όπου ό έπαινος, και τά έγκώμια, δέν κάνουν τιμιωτέρους τούς αποθανόντας, διατί εκείνοι δέν έχουν χρείαν από έγκώμια, αλλά ώφελοϋν ήμās τούς ζώντας, μέ τό νά μās παρακινούν νά μιμούμεθα τās άρετάς εκείνων.
- 18 Δουκάκης Κ.Χ. (1891) Ό.π. 234 [«Ο οϋν Στέφανος σύρων τόν άγιον εις κρίσεις χρόνους ολοκλήρους έξ, παρακινεί τινάς έκ τής μονής του όσίου, μιμητάς του Ιούδα, και λαμβάνουν διά νυκτός τήν εικόνα του έορταζομένου αγίου Συμεών οϋσαν ζωγραφισμένην όμοϋ με τόν Χριστόν, και με άλλους άγίους, και τήν φέρουν εις τόν Πατριάρχη, και τούς άρχιερείς. Οι δέ ιδόντες αυτήν έλάλησαν τόν άγιον νά έλθη νά απολογηθῇ δι αυτήν· ό όποιος έπήγε νά απολογηθῇ οϋτω «Δέν έκαμα οϋδέν πρᾶγμα έκτός από τήν παράδοσιν τών Αποστόλων, και τών πατέρων, οι όποιοι μās επαρέδωκαν νά ίστορούμεν τās εικόνας τών άγιών· έπειδή ή εις αυτούς τιμή, αναφέρεται εις τό πρωτότυπον, δηλαδή τόν Χριστόν του όποίου εφόρεσαν τήν εικόνα, καθώς και αυτός εφόρεσε τήν ειδικήν μας ανθρώπινη εικόνα. Ό δέ Δαμασκηνός Ιωάννης λέγει, ως ίστορήσωμεν τās εικόνας τών άγιών και βλέποντες αυτές ως γένωμεν και ύμεις έμψοιχοι εικόνας αυτών, μιμούμενοι τās άρετάς των. Αυτά είπεν ό άγιος και προσκυνήσας τήν εικόνα έμπροσεθν εις όλους, τήν ήσπασθη λέγων, άγιε Συμεών όπου έγινες σύμμορφος τής εικόνας του Χριστού διά του αγίου Πνεύματος, και όπου έδοξάσθης με τά θαύματα, πρέσβευε νά μοϋ δοθῇ ή δύναμις, διά νά ύπομείνω τόν άγώνα όπου πάσχω σήμερον διά τήν αγάπην σου.»]
- 19 Ό.π.: 234 [«Αφ' οϋ δέ ό άγιος άνεχώρησε, πείθει πάλιν τόν πατριάρχη, ό Στέφανος και στέλλει ανθρώπους και έχάλασαν όλας τās εικόνας του αγίου Συμεών, όπου και αν ήτον ζωγραφισμένοι, και άλλαις μεν έσχισεν με τά τσεκούρια, άλλας δέ έκτυπούσαν εις τό κεφάλι, εις τό στῆθος, εις τήν κοιλίαν, και εις τούς μηρούς και τās έκαμναν κονιορτόν, και άλλας έχριαν με άσβεστον, και κάρβουνα [...] 235 [«Έδωσε δέ ό άγιος και τήν απολογία του εις τόν πατριάρχη, τήν όποιαν όλοι εθαύμασαν αναγινώσκοντες αυτήν, και δέν έδυνήθησαν νά τήν άνατρέψουν με ψευδοσυλλογισμούς, όμως κρυφίως άτεφάσισαν τήν κατά του αγίου έξορίαν. Όθεν άπερνώντας αυτόν εις τήν προποντίδα της Χρυσουπόλεως, τόν έβγαλαν εις τό άντιπέραν έρημόκαστρον Παλουκητόν όνομαζόμενον και τόν άφησαν χωρίς τά άναγκαία σκεπάσματα εις καιρόν χειμῶνος, και οϋδέ μιās μέρας τροφήν.»]

θηκε στην συγγραφή των σημαντικότερων έργων του και στην ανέγερση ιεράς μονής.²⁰ Ο Πατριάρχης, μετά από λίγο χρόνο ανακάλεσε την απόφαση του, αποκαθιστώντας πλήρως τόν άγιο, ο οποίος όμως προτίμησε την έξορία για την αγάπη του Γέροντά του, έως τό έτος 1022, όποτε συναντήθηκαν, στην αιώνια κοινωνία και δοξολογία του Τριαδικού Θεού.²¹ Κορυφαίο δείγμα δογματικής κατοχύρωσης για την Πνευματική παράδοση, πού σχετίζεται με την εξύμνηση του Πνευματικού πατρός και Γέροντα, μαζί με τούς παρελκόμενους έμπαιγμούς και τίς διώξεις, άπετέλεσε ή διαδοχή αυτής της πρακτικής από τό πνευματικό του τέκνο και βιογράφο, άγιο Νικήτα τόν Στηθαίο.²²

Αποτελεί, λοιπόν, σημείο λαλούν τό γεγονόςός πώς ένας τέτοιος μεγάλος άγιος της Όρθόδοξης θεολογικής παράδοσης των Πατέρων τιμούσε, ύμνούσε, άγιογράφησε και έόρταζε τόν Πνευματικό του Πατέρα, έναν άπλό μοναχό, ο οποίος δέν έχει άναγραφεί στις άγιολογικές Δέλτους της Όρθοδόξου Άνατολικής Έκκλησίας! Πώς είναι δυνατόν ένας τέτοιος θεολογικός φωστήρ νά προβαίνει σε μία τέτοια καινοτομία άτόφιας αγάπης και συνειδητής προσκύνησης στόν πνευματικό του Πατέρα; Μήπως ο άγιος, τελικά, βρισκόταν,

20 "Ο.π.: 235 [«Ο δέ άγιος δέν έλυπήθη τελείως εις τοῦτο, ἀλλ' εὐχαριστῶν τόν Θεόν έπεριτρυγύριζε τό έκίσε όρος, ψάλλον τούς εις τά τοιαῦτα οίκείους ψαλμούς: ὕστερον καταβαίνων, έμβήκεν εις ένα παρεκκλήσιον τής αγίας Μαρίνης σεσαθρωμένον όπου ήτον εκεί, αἱ άνεπαύθη όλίγον, και τότε γράφη πρὸς τόν φίλον Στέφανον, εὐχαριστῶν αὐτὸς εις αὐτὰ όπου τοῦ έκαμε, διὰ μέσου των οποίων τοῦ έπροξένησε μεγάλην χαρά και αγαλλίασιν εις τήν ψυχήν, και ὅτι νά προσθέση, αν έχη και άλλα, διὰ νά γένη ο μισθός του από τόν Θεόν πλουσιώτερος.»]

21 "Ο.π. 236-237 [«Όμως έπειδή από τό έν μέρος ο Στέφανος έσυγχίσθη με αὐτόν, και έκίνησε ψευδομαρτυρίας έναντίον του, και καθ' έκάστην μᾶς ένοχλούσε, και από τό άλλο ο κυρ Συμεών δέν ήθελε νά παύση τās μεγάλας έορτās τās πρὸς τόν γέροντα του, διὰ ταύτην τήν αἰτίαν τόν έδιώξαμεν. Πλήν και τώρα άν πείθεται εις τούς λόγους μας, έγώ νά τόν χειροτονήσω άρχιερέα εις μίαν μεγάλην μητρόπολιν, και νά τόν έχω πρῶτον μου φίλον. Και παρευθὺς έστειλε, και έφερε τόν άγιον από τήν έξορίαν. Ει δέ και θέλεις νά με παρακινήσης με ὑποσχέσεις προσκαίρων πραγμάτων, νά άθετήσω τόν άγιώτατον μου πατέρα όπου με έφώτισε, και τώρα πρεσβεύει ὑπέρ ήμῶν, και βοηθεῖ πάντοτε, ως πατήρ φιλόστοργος εις τās θλίψεις τοῦ κόσμου [...] 238 [Τότε ο μακάριος Συμεών άναδειχθείς μάρτυς έθελούσιος, έβγήκεν από τό πατριαρχεῖον, και εὐρίσκετο με τούς φίλους του [...]»]

22 "Ο.π. 245-246 [«Εὐρισκόμενος λοιπόν επτά ολοκλήρους ήμέρας εις τοιάυτην κατάστασιν, και μη ένοχλούμενος από κανέν πάθος, ή λογισμόν, ήρχισα νά ένθυμούμαι με κατάνυξιν, και αγάπην τόν πνευματικό μου πατέρα Συμεών, τὰ μεγάλα του κατορθώματα, και χαρίσματα, και πρὸς τούτοις όλα του τὰ συγγράμματα κατά μέρος, ως νά ήτο τις νά τοῦ τὰ ένθύμιζε μυστικῶς και άπορῶν πόθεν μοῦ έπροξενήθη ή τὴν αγάπη εις αὐτόν; Και ποῖος είναι ὅπου μοῦ τὰ διδάσκει αὐτά; Ακούω νά μοῦ λέγει μυστικῶς τό Πνεῦμα τό Άγιον, ὅτι μοῦ τὰ διδάσκει αὐτό τό ίδιον. Από τότε πλέον έβιαζόμην (μάρτυς ο Θεός,) ως νά με έπαρakinούσε τις νά έγκωμιάσω τήν ενάρετον πολυτείαν εκείνου, και νά συνθέσω ὕμνους και άκολουθίαν εις αὐτόν. Μετά ταῦτα ήκολούθησεν εις έμέ μίαν νύκτα νά ιδῶ τοιοῦτον ὄραμα, και μοῦ έφαινετο, ως νά μοῦ έλάλει τις, και μοῦ έλεγεν «Άδελφέ, σε θέλει πνευματικός σου πατήρ, και άκολουθε μοι νά πηγαίνωμεν» Και έγώ ακούων αὐτόν, ήκολούθουν με μεγάλην χαρά (διότι, άφού άπέθανε, δέν ήξιώθην νά τόν ιδῶ καμμίαν φοράν) και περιπατῶν έφθάσαμεν εις έν βασιλικόν άνάκτορον, εις τό ὅποιον ήνοιξεν τήν θύραν ο καλέσας με, και μοῦ είπε νά έμβω. Και έμβαίνων βλέπω τόν άγιον ὅπου εκάθητο εις μίαν κλίνην ὕψηλν, ως βασιλεύς, με λαμπρότατον πρόσωπον, και ως νά έμειδία και με έβλεπε. [...] και μοῦ είπε με ήρεμην λαλία «άνέπασες με, τέκνον μοῦ ήγαπημένον» [...] Εφανέρωσα τήν ὅπτασίαν ταύτην εις ένα διακριτικόν και μοῦ είπεν ὅτι με αὐτό ὅπου σοῦ είπεν, άνέπασας με τέκνον αγαπητόν, έφανέρωσε ὅτι οἱ άγιοι άποδέχονται μετὰ χαρᾶς τὰ έγκώμια, και τούς ὕμνους ὅπου γίνονται εις αὐτούς, καθώς τό φανερώνει και ο θεῖος Διονύσιος ο Άρεοπαγίτης εις τήν θεωρίαν τοῦ περι κεκοιμημένων μυστηρίου.]

ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ σέ συνεχῇ κοινωνία μέ τόν Γέροντά του, ὁ ὁποῖος, ἂν καί εἶχε κοιμηθεῖ, ἦταν πολὺ πιο ζωντανός ἀπὸ τούς φανατικούς διώκτες του; Μήπως, τελικῶς, αὐτό νά μὴν συνιστᾷ ἓνα συναισθηματικό ἀτόπημα, ἀλλὰ πράξη αὐθόρμητης ἀναγνώρισης καὶ πηγαίου σεβασμοῦ στήν πνευματική πατρότητα ἡ ὁποία τελικῶς μεταβαίνει μέσω τοῦ Γέροντά του, ἀναγωγικά στὸν ἴδιο τόν Θεό; Ἀραγε, μήπως ἔτσι μόνο χτίζεται ἡ γέφυρα ἀνάμεσα σέ αὐτόν τόν παροδικό βίο καὶ στήν αἰώνια Βασιλεία τοῦ Θεοῦ; Αὐτοὶ οἱ ἐκκλησιαστικοί, γιατί ἄραγε δέν ἀντιλήφθηκαν τὴν ἀγιότητα τοῦ Θεολόγου Συμεών καὶ τὴν δογματική ἀκρίβεια τῶν πράξεών του; Γιατί δέν ἀλλοιώθηκαν ἀπὸ τὸν προφανῆ ἱερό σεβασμὸ πού ἀπέδιδε στήν Ἀποστολική καὶ Πνευματική διαδοχή, ἀλλὰ θέλησαν νά περιορίσουν τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ σέ ἓναν ξερό καὶ ἀπονεκρωμένο τύπο χωρὶς ζωντανή οὐσία; Μήπως γιατί κάποιοι ζοῦν ἤδη ἀπὸ τὸ ἐδῶ καὶ τὸ τώρα τὴν ἔνωση οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ ὡς ταπεινοὶ προσκυνητὲς τοῦ γέροντά τους καὶ κάποιοι ἄλλοι μένουν νά ἀναρωτιοῦνται πῶς ἔχασαν ματαιοπονῶντας καὶ τὴν παροῦσα ζωὴ καὶ τὴν αἰώνια; Μήπως γιατί, τελικῶς, ὑπάρχει ἡ πιθανότητα, ἡ ἐξορία στήν ἀγκαλιά τοῦ Γέροντα νά ἀξίζει τὸν κόσμον ὅλο;

Ἡλίας Διαβάτης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

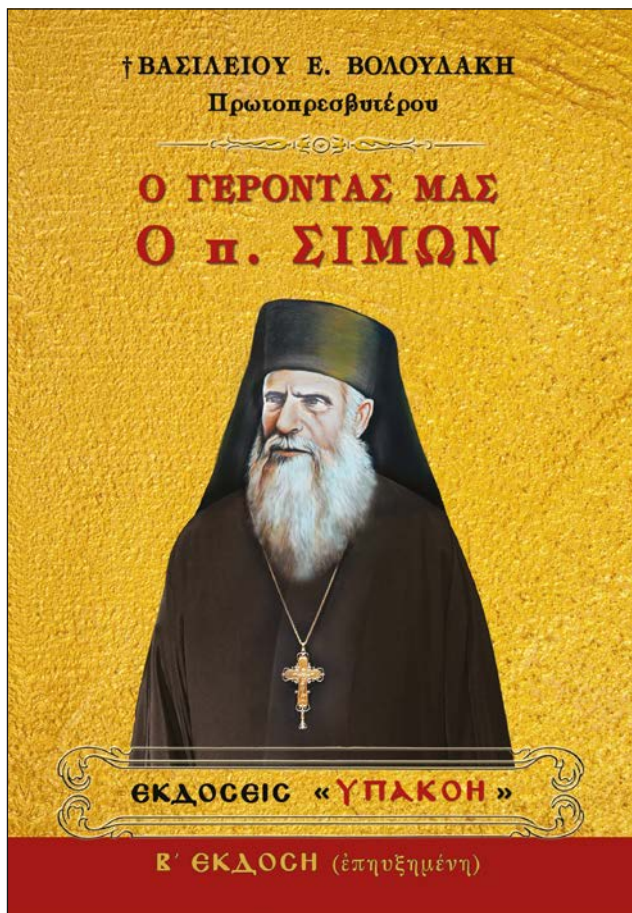
Κόντογλου Φώτης (2023) Γίγαντες Ταπεινοὶ (2023) Ἀθήνα: Ἀκρίτας

Δουκάκης Κ.Χ. (1891) Μέγας Συναξαριστὴς ἥτοι Χαλκηδῶν Νοητοῦ Παραδείσου- Βιβλίον Ψυχωφελέστατον- Μεγάλῃς Συλλογῇς Βίων - Πάντων τῶν Ἁγίων των καθ' ἅπαντα τὸν μῆνα ἑορταζομένων συλλεχθέντων καὶ ἐκδοθέντων, Ἐν Ἀθήναις: Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Α. Κολларάκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου - Κάτωθι Δημαρχείου

Συμεών Νέου Θεολόγου (1886) Τὰ εὕρισκόμενα διηρημένα εἰς Δύο - Ὡν πρῶτον περιέχει λόγους τοῦ ὁσίου ψυχωφελεῖς, μεταφρασθέντας εἰς τὴν κοινῇ διάλεκτον παρὰ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Κυρίου Διονυσίου Ζαγοραίου τοῦ ἐνασκήσαντος ἐν τῇ ἐρημονή-σῃ καλουμένῃ Πιπέρι, ἀπέναντι τοῦ Ἁγίου Ὁρους - Τὸ δὲ Δεύτερον περιέχει ἑτέρους λόγους αὐτοῦ διὰ στίχων πολιτικῶν παντὶ ὠφελίμους κατὰ πρῶτον ἐκδοθέντας - Νῦν δὲ τὸ δεύτερον ἐκδίδονται ἐπιστάσια τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ἐφημερεύοντος καὶ Πνευματικοῦ Ἰωάσαφ ἐκ Ψαρῶν, Ἐν Σύρῳ: Ἐκ τῆς τυπογραφείας Νικολάου Α. Δαμιανοῦ

Συμεών, ὁ Νέος Θεολόγος (1973) Ἄπαντα τῶν Ἁγίων Πατέρων-Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, Ἔκδοσις Ὠφέλιμου Βιβλίου

Πῶς νά περιγραφῇ ὁ Γέροντάς μας, ὁ π. Σίμων; Ὁ βροντερός Προφήτης
μέ «πνεῦμα Ἡλιοῦ», ἀλλά καί μέ ἐσχάτη Ταπείνωση καί Ὑπακοή; Πῶς νά
περιγραφῇ ὁ Καθρέπτης τῆς Ἱερωσύνης, ὁ Πνευματικός, πού ἐνεργοῦσε
τόσο πολὺ ἐξειδικευμένα σε κάθε πιστό, ὅπως τό «Μάννα ἐξ Οὐρανοῦ»;
Πῶς νά περιγραφῇ ὁ Μάρτυρας πού μαρτύρησε ἀπό μαθητάς του;
(Ἀπό τό ὀπισθόφυλλο τοῦ βιβλίου)

Τὸ τελευταῖο βιβλίον τοῦ πατρός Βασιλείου, τό ὁποῖο κυκλοφορήθηκε
περίπου ἓνα χρόνο πρό τῆς Κοιμήσεώς του. Σέ αὐτό περιγράφεται ἡ
ἰδιαιτέρη καί σπάνια προσωπικότητα τοῦ σύγχρονου μεγάλου Γέροντος
ἀρχιμανδρίτου π. Σίμωνος Ἀρβανίτη, θαυματουργοῦ Ἁγίου τῶν τελευταίων
ἐτῶν, κοντά στόν ὁποῖο γαλουχήθηκαν στήν Ὁρθοδοξία ὁ ἴδιος ὁ π. Βασίλειος
καί ἡ πρεσβυτέρα του.

Ἡ πρώτη ἐκδοση ἐξαντλήθηκε καί αὕτη εἶναι ἡ δεύτερη ἐκδοση, μέ κάποιες
προσθήκες καί Εἰσαγωγή ἀπό τήν πρεσβυτέρα Ν. Β.

Η ΕΚΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΣΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΕΞΑΣΘΕΝΗΜΕΝΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

Υπάρχει κάτι πού θά μπορούσε νά διδάξει ὁ ἀρχέγονος μοναχισμός στούς μοναχοὺς τῶν ἡμερῶν μας; Αὐτό εἶναι ἓνα πολύ καλό ἐρώτημα, πού κατά τήν κρίση μας θά ἔπρεπε νά ἀπασχολεῖ τό σύνολο τῶν ἐκπροσώπων τοῦ σύγχρονου μοναστικοῦ πνεύματος. Φαινομενικά πολλά πράγματα δείχνουν ἴδια ἢ τοῦλάχιστον παραπλήσια μέ τήν ἀρχαία ἐποχή τοῦ μοναχισμοῦ. Αὐτό ἀσφαλῶς εἶναι ἐνθαρρυντικό, καθώς ἀποδεικνύει τήν ἱστορική συνέχεια τοῦ μοναχισμοῦ στό διάβα τῶν αἰώνων καί τήν ἀποδοχή τῆς κληρονομιάς αὐτῆς μέχρι καί τήν γενεά τῶν χριστιανῶν ἐκείνων πού χρονικά προσεγγίζουν ἢ βρίσκονται ἤδη στήν ἐποχή τῶν ἐσχάτων χρόνων.

Παρ' ὅλα αὐτά, ὁ σύγχρονος μοναχισμός δείχνει σταδιακά νά ἀποκλίνει σέ ὀρισμένα κομβικά σημεῖα ἀπό τό ἀρχαῖο μοναστικό πνεῦμα. Καί τοῦτο διότι, ἐάν παρατηρήσει κανεῖς μέ προσεκτικό βλέμμα τήν πορεία τοῦ σύγχρονου Ὁρθόδοξου μοναχισμοῦ, μᾶλλον διαπιστώνει νά ἔχει διολισθήσει περισσότερο σέ ἓνα «ἐξωτερικό ζήτημα», ὅπου ἀκόμα καί βασικές ἐννοιες ἔχουν ἐν πολλοῖς ἀλλοιωθεῖ-παρερμηνευθεῖ ἢ κακοποιηθεῖ, μή δυνατόν νά προσφέρουν καρποφόρους μοναχικούς ἀγῶνες, ὅπως συνέβαινε κατά κόρον στό παρελθόν.

Στήν πράξη, αὐτό συνοπτικά ἐρμηνεύεται ὡς ἐξῆς: ἐνῶ ἐπιδερμικά διατηροῦνται ὅλα ἐκεῖνα τά τυπικά γνωρίσματα τῆς γνήσιας μοναστικῆς παράδοσης (στόν βαθμό πού αὐτά διατηροῦνται, ἀνά περίπτωσιν), ὅπως εἶναι ἡ ὑπακοή στόν γέροντα, ἡ καθημερινή ἐξαγόρευση τῶν λογισμῶν, οἱ μακρές (ἂν καί κατά τί, πῶς σύντομες σέ σχέση μέ τό παρελθόν) ἐκκλησιαστικές ἀκολουθίες, ἡ τήρηση τοῦ κανόνα τῶν νηστειῶν καί τῆς «εὐχῆς», οἱ μετάνοιες, ἡ συχνή Θεία Κοινωνία, ἡ μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς καί τῶν Πατερικῶν κειμένων, ἐν τούτοις παρατηρεῖται σὺν τῷ χρόνῳ μία ὁλοένα καί περισσότερο πνευματική ἀνωριμότητα καί καθίζηση, μία ἀνεπαρκὴς κριτική προσέγγιση τῆς ἐσχατολογικῆς πραγματικότητος, καθώς καί ἓνα πνεῦμα ἀδιαφορίας περὶ καίριων δογματικῶν ἢ ἠθικῶν ζητημάτων (τέτοιων πού κλυδωνίζουσιν τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας), συνοδευόμενο ἀπὸ μία διαρκῆ ὑποχωρητικότητα καί μία σειρά ταπεινωτικῶν συμβιβασμῶν (πού συχνά ἔχουσιν νά κάνουν μέ τήν ἐξαγορά συνειδήσεων μέσῳ «οἰκονομικῶν προγραμμάτων» καί «εὐγενικῶν χορηγιῶν»). Μία κατάσταση ραφιναρισμένης (καί ἄρα μὴ εὐδιάκριτης στούς πολλούς) ἀλλοτρίωσης, μία κοσμικὴ συμπεριφορά πού πρακτικὰ ἀντικατοπτρίζεται στήν ἑλλειψη ἀληθινῆς ἀγάπης τόσο πρὸς τοὺς ἀδελφούς χριστιανούς, ὅσο (κι αὐτό εἶναι τό φρικαλέο!) πρὸς τὸν Ἰδιο τὸν Χριστό! Μία εἰκόνα ἐξασθενημένης πίστεως, πού ἐπιβεβαιώνει πλήρως τὸν ἐσχατολογικὸ λόγο τοῦ Κυρίου ἐν ᾧ τῆς ἐπικείμενης Δευτέρας Του Παρουσίας: «*πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὕρησει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;*»¹.

Ταυτόχρονα μέ τά άνωτέρω, πού άφοροϋν στην «χλιαρή» νοοτροπία ενός μεγάλου μέρους τοϋ σύγχρονου μοναχισμού, φαίνεται νά βρίσκεται σέ μεγάλη άντιδιαστολή τό καθ' αυτό μοναστικό περιβάλλον σέ σχέση μέ έκείνο τοϋ άρχαίου μοναχισμού. Η συσσώρευση πλούτου και πολυτέλειας σέ όρισμένα μοναστήρια, όπου ή «άσκηση» γίνεται κάτω από τίς ιδανικότερες συνθήκες και όπου γενικότερα οι συνθήκες διαβίωσης εΐναι κατά πολύ πάνω από τόν μέσο όρο διαβίωσης ενός άπλου βιοπαλαιστή πιστοϋ, σέ χώρους δηλαδή πού περισσότερο όμοιάζουν μέ resort κάποιων άστέρων παρά μέ λιτά και άπεριττα μοναστικά οικήματα (τοϋλάχιστον όπως αυτά περιγράφονται στις δεκάδες συλλογές τών «γεροντικών»), δείχνουν τό μέγεθος τής έκτροπής τοϋ σύγχρονου μοναχισμού και τής προσαρμογής του στις ράγες ενός έκκοσμηκευμένου μοναστικού μοντέλου και μιās νοσηρής ύλιστικής πνευματικότητας. Στοιχεΐα άντιφατικά πού, κατά τίς τελευταΐες χρονικά δεκαετίες, έρχονται νά εισβάλουν όρμητικά και στόν χώρο τοϋ μοναχισμού, ως «πνευματικό» αντίδωρο από τό συμπεθεριό τών Όρθοδόξων μέ τούς αίρετικούς τής Δύσης, σέ όλους τούς τομείς τής ζωής.

Ός έκ τούτου, έδω τώρα προκύπτει ένα μεΐζον θέμα· ότι μέ τήν έπιθετική αυτή εισβολή τοϋ δυτικοϋ-ύλιστικοϋ πνεύματος στόν Όρθόδοξο μοναχισμό, διαγιγνώσκεται ξεκάθαρα ένα σοβαρό πρόβλημα διαχείρισης και σύγχυσης τών διακριτών (ύπό φυσιολογικές συνθήκες) έννοιών περί «άκτημοσύνης» και «μοναστηριακής περιουσίας». Ένω δηλαδή από τή μία, ή άρετή τής άκτημοσύνης μπορεί νά χαρακτηρίζει τή ζωή άτομικά τοϋ κάθε μοναχοϋ (κατά κανόνα), άπ' τήν άλλη, δέν φαίνεται νά τήν χαρακτηρίζει ως γενική εικό-

να όρισμένων μοναστικών κοινοτήτων, καθώς κάπου έδω ύπεισέρχεται πολλές φορές ή άμφιλεγόμενη διαχείριση τής όποιας περιουσίας μπορεί νά διαθέτει ένα μοναστήρι.

Μιλάμε γιά έναν διαχρονικό πειρασμό στον χώρο του μοναχισμού, πού έφ' όσον δέν δοθεί ή δέουσα προσοχή, μπορεί νά σκανδαλίσει εύκολα τίς αδύναμες ψυχές καί νά πλήξει τό κύρος τής μοναστικής ζωής καί ειδικότερα τήν άρετή τής άκτημοσύνης, πού θά πρέπει νά τήν χαρακτηρίζει. Παρά ταύτα, στήν σημερινή έποχή φαίνεται νά επικρατεί μία άπίστευτη έλαφρότητα πάνω σ' αυτό τό τόσο ευαίσθητο θέμα από όρισμένους παράγοντες του μοναχισμού, άκόμα καί από εκείνους πού βρίσκονται σέ ιστορικούς γιά τήν Όρθοδοξία ιερούς τόπους, όπου ύποτίθεται πώς έχουν ταχθεί γιά νά «φυλούν Θερμοπούλες».

Έτσι λοιπόν, ενώ είναι θεμιτό ή όποια περιουσία κάθε μοναστηριού νά διαφυλάττεται καί νά αξιοποιείται μέ πνευματικά κριτήρια γιά τίς ανάγκες του, συχνά οί πιστοί γίνονται μάρτυρες μιās διεστραμμένης έν πολλοίς σύγχρονης αντίληψης ότι ή «μοναστηριακή περιουσία» πρέπει νά αξιοποιείται μέ τήν έννοια των «έπενδύσεων» ή ότι είναι θεμιτό νά αυγατίζει μέσα από ένα «σκανδαλώδες» άλισβερίσι μέ διάφορα κέντρα καί παράκεντρα πού καί ό τελευταίος πιστός γνωρίζει ότι στήν πραγματικότητα δέν δίνουν «δεκάρα τσακιστή» γιά τό αυθεντικό Όρθόδοξο πνεύμα, παρά μόνο γιά τήν κατεδάφισή του καί τον άφανισμό του.

Ενώπιον σ' αυτήν τήν άνίερη συνδιαλλαγή καί έμπορευματοποίηση του μοναστικού πνεύματος, έρχεται στό σημείο αυτό ό άγιος Ιωάννης ό Χρυσόστομος νά βάλει τά πράγματα στήν θέση τους. Καί νά μās υπενθυμίσει άρχικά, ξεκινώντας από τά βασικά, ότι ή συσσώρευση πλούτου στήν Έκκλησία είναι άπαράδεκτη, έπειδή πολύ απλά έκτροχιάζει τήν άποστολή της, πού είναι ή σωτηρία των ανθρώπων. Όταν λοιπόν, *«άπαντες οί ποιμένες (σσ. πόσο μάλλον των μοναστικών ιδρυμάτων) όφείλουν νά διδάσκουν λόγω καί έργω τήν άκτημοσύνη, αλλά εκείνοι άσχολοούνται κυρίως μέ τά βιωτικά καί τά οικονομικά, τότε καταντούν κατά πολύ χειρότεροι καί από τούς κοσμικούς άνδρες»*².

Συνεπώς, ή έκτροπή αυτή ύποδηλώνει, πάντα κατά τον ιερό Χρυσόστομο, ανθρώπους πού, καίτοι ποιμένες, είναι διεφθαρμένοι καί ένεργοούν στον χώρο τής Έκκλησίας ως «προβατόσχημοι λύκοι». Στο ρεαλιστικό έρώτημα έπομένως πολλών, πώς είναι δυνατόν όλόκληροι ήγούμενοι ή άπλοϊ μοναχοί ιστορικών μοναστηριών νά συντάσσονται καί νά συναλλάσσονται γιά παράδειγμα μέ πατριάρχες, άρχιερείς ή πολιτικούς ταγούς πού προδίδουν τήν Όρθοδοξία, νά μπαζώνουν τή συνείδησή τους μέσα από αυτές τίς ιδιοτελείς σχέσεις γιά προσωπικά ή οικονομικά όφέλη, παραβλέποντας τά τελειότερα δόγματα καί επίτιμα των Αγίων Οίκουμενικών Συνόδων καί νά είναι μονίμως άπόντες από τούς άντιαιρετικούς (καί γενικότερα πνευματικούς) άγώνες, ή άπάντηση του άγίου Ιωάννη είναι ότι τό αίτιο έντοπίζεται στήν διεφθαρμένη τους ζωή. Τουτό, συνεχίζει, είναι τό περίφημο «γένος των ψευδοπροφητών» πού, μέσα άπ' αυτήν την μειοδοσία, ύπονομεύει καί αποκρύπτει παρασκηνιακά τό σωτηριολογικό έργο τής Έκκλησίας. Διευκρινίζοντας

2 Άγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου 12 τομ. 39 Ε.Π.Ε., 'Υπόμνημα εις τό κατά Ματθαϊον Ευαγγέλιο, ΟΜΙΛΙΑ ΠΕ', ΜΘ. 26, 67-27, 10

παράλληλα ότι μέ τόν ὄρο «ψευδοπροφήτες» δέν νοοῦνται μόνο οἱ αἰρετικοί, ἀλλά καί οἱ ποιμένες μέ διεφθαρμένο βίο ³.

Βέβαια τά δύο αὐτά, ἡ αἵρεση δηλαδή καί ὁ διεφθαρμένος βίος, συνήθως πᾶνε ἀχώριστα, καθώς κατά κανόνα προηγείται ἡ ἔκπτωση στήν ἀμαρτία καί κατόπιν ἀκολουθεῖ ἡ ἔκπτωση στήν πίστη καί στά δόγματα. Ποιοί ὅμως συγκεκριμένα ἐμπίπτουν σ' αὐτήν τήν κατηγορία τῶν «ψευδοπροφητῶν»; Πάλι θά μᾶς ἀπαντήσει ἀπλανῶς καί ἀλαθῆτως ὁ ἅγιος Ἰωάννης, λέγοντας ὅτι εἶναι αὐτοί πού, ὄχι μόνο δέν ἀγαποῦν τήν ἀρετή τῆς ἀκτημοσύνης, ἀλλά ἀντιθέτως, ἀγαποῦν ὑπερβολικά τό σῶμα καί τήν ὕλη. Εἶναι οἱ ἐπίγονοι τοῦ Καῖν, πού ζοῦν διαρκῶς μέ τρόμο καί φόβο, θρηνῶντας κάθε φορά πού πεθαίνει κάποιος, ὄχι τόσο γιά τό νεκρό, ὅσο γιά τόν δικό τους θάνατο πού πλησιάζει ⁴.

Ἄραγε τό εἶδαμε προσφάτως κάπου αὐτό ὡς ρεαλιστική εἰκόνα; Ἀσφαλῶς καί τό εἶδαμε κατά τήν περίοδο τῆς λεγόμενης «πανδημίας», εὐτυχῶς ὄχι ἀπό ὅλους, ἀλλά ἀπό μία σχετικά μεγάλη μερίδα τοῦ μοναχισμοῦ, πού ἔσπευσε νά ὑποστηρίξει τά βλάσφημα «ὑγειονομικά μέτρα» τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καί νά προτάξει τό ἀγαθό τῆς σωματικῆς ὑγείας μπροστά ἀπό τό ἀγαθό τῆς πνευματικῆς. Ἐκείνη τήν κρίσιμη στιγμή, τῆς ἐργαλειοποίησης τοῦ ἀνθρωπίνου φόβου ἀπό δυνάμεις πού προδρομικά ἐργάζονται γιά τό βασίλειο τοῦ ἀντιχρίστου, φάνηκε ἐν πολλοῖς ποιοί διακατέχονται ἀπό τήν ἀρετή τῆς ἀκτημοσύνης, ἐν πνεύματι, καί ποιοί ὄχι. Καί ἀκριβῶς ἐπειδή ἡ ἀρετή αὕτη, πού ἐκφράζει τήν ὁλοκληρωτική ἀποταγή κάθε γήινου φρονήματος, συνδέεται στό σύνολό της ἄμεσα μέ τήν ὑπέρβαση τοῦ θανάτου καί τό ὑπέρτατο δόγμα τῆς Ἀναστάσεως, ἐκεῖνοι πού ἀγχώθηκαν μή χάσουν τήν ζωή τους καί τά προνόμια αὐτῆς ἀπό μία ἀσθένεια, προφανῶς καί ἀποδείχθηκαν ἄνθρωποι τοῦ κόσμου τούτου, πού δέν σχετίζονται σέ καμμία περίπτωση μέ τό αὐθεντικό πνεῦμα τῆς ἀκτημοσύνης. Ἀντιθέτως, ὅσοι ὄντως διακατέχονταν ἀπό τό πνεῦμα τῆς ἀκτημοσύνης (καθώς φυσικά καί τῶν ὑπολοίπων ἀρετῶν), ἀντιμετώπισαν μέ πνευματική λεβεντιά τήν ἀσθένεια καί τούς ὅποιους κινδύνους ἐξ αὐτῆς καί δέν ἀγχώθηκαν στό ἐλάχιστο· *«χωρίς ἄγχος ὁ ἀκτῆμων, ἐπειδή δέν ἔχει νά χάσει τίποτα* –κυριολεκτικά!), θά μᾶς πεῖ ὁ ἱερός Χρυσόστομος ⁵.

Ἀπό ποῦ ὅμως ξεκινάει ὅλο αὐτό τό θνησιγενές, ἐξ ἐπόψεως πνευματικῆς, φρόνημα τοῦ σύγχρονου μοναχισμοῦ; Ἐδῶ τήν ἀπάντηση μᾶς τήν δίνει ἕνας ἄλλος ἅγιος Ἰωάννης, ὁ Ἀσκητής, σύγχρονος τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου (4ος αἰ. μ.Χ.), ὅταν μέ τήν περίφημη «πνευματική νουθεσία πρὸς μοναχοὺς» ἐφιστοῦσε τήν προσοχή σέ ὅσους ἀναχωρητές δέν εἶχαν ξεκαθαρίσει ἐντὸς τους, τό βάρος τῆς ἀπόφασής τους. Ἔλεγε λοιπόν, ἐκεῖνος ὁ εὐλογημένος πατήρ τῆς Ἐκκλησίας: *«Σεῖς βέβαια, θά νομίζετε πὼς κατορθώσατε κανένα μεγάλο πρᾶγμα μέ τὸ νὰ ἐγκαταλείψετε τὸν κόσμον. Αφήσατε οἰκίες ἴσως, καὶ χρήματα καὶ κτήματα καὶ περιουσία. Ἀλλὰ ἀφήσατε καὶ τὸν πόθο τῆς ἀμαρτίας; Ἐδῶ εἶναι τὸ σπουδαῖο, διότι αὕτη εἶναι ὁ*

3 Ἀγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου 10 τομ. 38 Ε.Π.Ε., Ὑπόμνημα εἰς τό κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιο, ΟΜΙΛΙΑ ΚΓ', ΜΘ. 7, 1-23

4 Ἀγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου 10 τομ. 38 Ε.Π.Ε., Ὑπόμνημα εἰς τό κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιο, ΟΜΙΛΙΑ ΔΗ', ΜΘ. 11, 25-30

5 Ὁ.π.

κόσμος. Ἦλθαμε στήν ἡσυχία. Ἀλλά εἶναι πράγματι κτῆμα μᾶς ἡ ἡσυχία μας αὐτή; Μήπως ἀνάβουν μέσα μας ἀκόμη ἐπιθυμίες τῆς σάρκα; Μήπως μᾶς τυραννοῦν κοσμικὲς ἀνησυχίες ἢ ἐγωισμοὶ ἢ ζήλιες, φθόνοι καὶ ἐνθυμήσεις φλογερὲς τῶν θέλητρων τῆς κοσμικῆς ζωῆς; Μήπως τὸ σῶμα μας μένει στήν ἔρημο, ἀλλὰ ὁ κόσμος εἶναι ὁλόκληρος μέσα στήν ψυχὴ μας;..».

Ἀναμφίβολα, ἡ σημερινή μοναστική πραγματικότητα σ' ἓνα μεγάλο βαθμὸ ἐλέγχεται σφόδρα ἀπὸ τὴν διαχρονικὴ νοθεσία τοῦ ὁσίου Ἰωάννου, καθὼς ἀρκετοὶ ἐκ τῶν ἐκπροσώπων της, φαίνεται νὰ εἶναι γαλουχημένοι καὶ σαφῶς ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τῆς ψυχρότητας πού ὑποβόσκει στήν καρδιά τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου. Αὐτὸ πρακτικῶς δυσχεραίνει τὸ ἔργο τους καὶ ἐν τέλει τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τοὺς πραγματικοὺς στόχους τοῦ μοναχισμοῦ, πού εἶναι ἡ κάθαρση τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὰ πάθη, ὁ φωτισμὸς τοῦ νοός καὶ ἡ κατὰ χάριν θέωση, ἀκροτελεύτιο στάδιο πνευματικῆς τελειότητος, κατὰ τὸ ὅποιο ἡ Θεολογία οὐσιαστικῶς καὶ ὄντολογικῶς καταργεῖται, καθὼς ἀντικαθίσταται ἀπὸ τὴν Θεοπτία.

Ἐκ παραλλήλου δέ, μαζί μέ αὐτοὺς τοὺς ὑψηλοὺς πνευματικοὺς στόχους, μοιραῖα συμπαρασύρεται καὶ ἐκπίπτει ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς ἀπὸ ἀρετές τοῦ μοναστικοῦ βίου, ὅπως εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ θυσιαστικὴ ἀγάπη, ἡ γνήσια μετάνοια, ἡ τελωνικὴ ταπείνωση (τὸ ἀντίθετο δηλαδὴ τῆς ὑποκριτικῆς ταπεινολογίας), ἡ ὀρθὴ δογματικὴ συνείδηση, καὶ ἐν κατακλείδι, ἡ ὁμολογία καὶ τὸ μαρτύριο, ἀξίες πού ὑπὸ φυσιολογικὲς συνθῆκες πνευματικότητος, ἐξ ἐπόψεως δηλαδὴ Ὁρθοδόξου, δέν δύνανται νὰ ἐκλείψουν (ὅπως ἐν πολλοῖς συμβαίνει σήμερα) καὶ νὰ ἐγκλωβιστοῦν στό γράμμα τῆς (αὐθαίρετης σέ ἀρκετὲς περιπτώσεις) δεσποτικῆς πειθαρχίας ἢ τῆς ὑποταγῆς στίς ἀντίχριστες ὁρέξεις τῆς ἐκάστοτε ἐξουσίας καὶ τοῦ δυτικοῦ νομικισμοῦ. Ὅπως δηλαδὴ ἐπιτάσσει τὸ διαβρωτικὸ καὶ ξένο, πρὸς τὸν Ὁρθόδοξο Ἠσυχασμὸ, «ἀντι-ἡσυχαστικὸ» πνεῦμα τῶν Ἀνσελμου Καντερβουρίας καὶ Βαρλαάμ Καλαβροῦ.

Ἀσφαλῶς, ἡ παρά φύσιν ἐπικράτηση αὐτοῦ τοῦ «ἀντι-ἡσυχαστικοῦ» πνεύματος, πού μπορεῖ κάλλιστα νὰ ἐρμηνευθεῖ στίς μέρες μας ὡς θρίαμβος ἐνός «νεό-βαρλααμικοῦ» δυναμικοῦ ρεύματος στὰ σπλάγχνα (καὶ) τοῦ Ὁρθόδοξου μοναχισμοῦ, ἔχει καὶ τίς λαμπρές της ἐξαιρέσεις, οἱ ὁποῖες ὅμως χρόνο μέ τὸν χρόνο συρρικνώνονται (καθὼς οἱ «παλαιοὶ» ἀναχωροῦν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου), μέ ἀποτέλεσμα νὰ ὀδηγούμεστε νὰ ψάχνουμε τίς περιπτώσεις αὐτές μέ «τὸ φανάρι τοῦ Διογένη», ἐν ὥρᾳ μεσημβρινῇ.

Ὁ πατήρ Βασίλειος Βολουδάκης, ἓνας ἐξ αὐτῶν τῶν «παλαιῶν» πλέον, ἔχοντας πρό πολλοῦ διαγνώσει τὴν ἐκπτώση αὐτὴ τοῦ μοναστικοῦ πνεύματος, χωρὶς ἴχνος ἀπαξίωσης, συνήθιζε μέ πολὺ πόνον νὰ λέει ὅτι ὁ σύγχρονος μοναχισμὸς κατήντησε νὰ ὑφίσταται-δι-ατίθεται «σέ τιμὴ εὐκαιρίας»! Ὅσο καὶ ἂν ἀκούγεται «σκληρὸς ὁ λόγος» (ιδιαίτερα στὰ «εὐαίσθητα» αὐτιά ὀρισμένων συμβιβασμένων μέ τὸν κόσμον «χριστιανῶν»), τὸ ἐσχατολογικὸ ἔλλειμμα τῶν πνευματικῶν καρπῶν, ὡς γενικὴ εἰκόνα, καὶ κατ' ἐπέκτασιν τοῦ ἀγωνιστικοῦ φρονήματος, πού δέν ἐπιδεικνύει ὁ σύγχρονος μοναχισμὸς πάνω σέ φλέγοντα καὶ κρίσιμα ζητήματα ἀποστασίας, τὸν πιστοποιοῦν περίτρανα.

Ἀπαντῶντας λοιπὸν οὐσιαστικὰ στό ἐρώτημα τῆς πρώτης παραγράφου, καταλήγουμε ἀβίαστα στό καταφατικὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἀρχέγονος μοναχισμὸς ἔχει πολλὰ νὰ διδάξει

στούς μοναχούς τῶν ἐσχάτων χρόνων. Ἐμεῖς ἀπ' τήν πλευρά μας, ἄς κάνουμε, ἀγαπητοί ἀδελφοί, πολλή προσευχή γιά τούς ἐκπροσώπους τοῦ σύγχρονου μοναχισμοῦ, ὅπως διδαχθοῦν ἀπό τά παλαίσματα τοῦ ἀρχαίου μοναστικοῦ πνεύματος καί ἀφυπνιστοῦν σέ αὐτούς τούς ἔσχατους χρόνους, τούς πονηρότερους χρόνους ἀπό καταβολῆς τῆς Δημιουργίας.

Ἄς εὐχόμεθα, ὅπως μιμηθοῦν τό τελειότερο ὑπόδειγμα ἀσκήσεως, τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Πρόδρομο καί Βαπτιστή τοῦ Κυρίου μας, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τήν κορυφαία ἀνθρώπινη προσωπικότητα ὅλων τῶν ἐποχῶν, σύμφωνα μέ τόν Χριστό. Ὑπόδειγμα τελείου ἀσκητικοῦ βίου, ἡμερος καί ὀρμητικός ταυτόχρονα. Ἐπικίχης πρὸς τούς μαθητές του, γενναῖος πρὸς τό πλῆθος τῶν Ἰουδαίων καί ἐλεγκτικός πρὸς τόν βασιλεῖα καί τήν ἐξουσία ⁶. Τόν ἄνθρωπο-φαινόμενο, ἕνα πραγματικό «δῶρο Θεοῦ» (ὅπως ἐρμηνεύεται τό ὄνομα «Ἰωάννης»), πού ἅπαντες οἱ Ἅγιοι Ἀσκητές τῶν πρώτων αἰώνων μιμήθηκαν, ἀναγκάζοντας μέ τή σειρά τους, μέ τήν δική τους ἀγία βιωτή, τούς πιστούς ὅλων τῶν κοινωνικῶν στρωμάτων (ἀπό βασιλεῖς μέχρι ἐσχάτου), νά ἐγκαταλείπουν τίς πόλεις γιά νά ἔρθουν σέ ἐπαφή μέ τήν ἀγιότητα αὐτῶν τῶν σπουδαίων ἀναχωρητῶν-ἀσκητῶν τῆς ἐρήμου.

Τό αὐτό εὐχόμεθα λοιπόν, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καί γιά τούς σύγχρονους ἐκπροσώπους τοῦ μοναστικοῦ πνεύματος! Εἴθε ὁ Κύριος τῆς Δόξης νά τοὺς ἐνισχύει στήν ὁδὸ τῆς μετανοίας καί δι' εὐχῶν τους ἐμᾶς τούς ναυαγισμένους στόν κόσμο! Ἀμήν!

Ἰωάννης Μαρκάς
Μ. Δ. Ε. Δογματικῆς Θεολογίας Α. Π. Θ.

6 Ἅγιος Ἰωάννου Χρυσοστόμου 10 τομ. 38 Ε.Π.Ε., Ὑπόμνημα εἰς τό κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιο, ΟΜΙΛΙΑ ΑΖ', ΜΘ. 11, 7-24

Γιατί οι σύγχρονοι θεολόγοι δυσκολεύονται τόσο πολύ να καταλάβουν τον Άγιο Αύγουστīνο;

Ο Άγιος Αύγουστīνος για τον γάμο

Είναι, βέβαια, γνωστό ότι ο Άγιος Αύγουστīνος, επίσκοπος Ιππώνος (354-430) έχει συγκεντρώσει, σταθερά κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ποικίλες επικρίσεις από Ορθόδοξους θεολόγους, περισσότερο δέ τους Έλληνες. Συνήθως, ο Άγιος αυτός παρουσιάζεται ως η ρίζα και η έπιτομή των κακοδοξιών και των αποκλίσεων που αποδίδονται στην «Δύση» και τόνομά του δέν απουσιάζει σχεδόν ποτέ από κάθε τέτοιου τύπου «άντιδυτική» αναφορά.

Η πρώτη άπορία που γεννᾶται από τή συχνότητα και τήν ένταση τών κατηγοριών αυτών είναι εύλογη: πώς είναι δυνατόν ένας τέτοιος άνθρωπος να έχει ανακηρυχθεί, παρά ταῦτα, Άγιος τῆς Ἐκκλησίας καί, μάλιστα, να έχει αναγνωρισθῇ στήν Ε΄ Οἰκουμένη Σύνοδο ὡς Άγιος Πατήρ καί διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας; Ποιός έχει κάνει ἐν προκειμένῳ λάθος, καί μάλιστα τόσο κεφαλαιῶδες, ὡς πρὸς τήν ἐκτίμηση ἑνός ἀνθρώπου καί τοῦ ἔργου του; Μήπως ἡ Ἐκκλησία;

Υπάρχει, ὁμως, καί τό ἐξῆς: Ὅποιος διαβάσει τά κείμενα πού ἐπικρίνουν τόν Άγιο Αύγουστīνο, παρατηρεῖ ὅτι σχεδόν ποτέ δέν περιέχουν, μικρά ἔστω, ἀποσπάσματα ἀπό τά ἔργα του, ὥστε νά τεκμηριωθοῦν τά ἀποδιδόμενα σέ αὐτόν σφάλματα ἢ νά ἀποκτήσει, πάντως, ὁ ἀναγνώστης μιᾶ ἰδέα περί τίνος περίπου πρόκειται, οὔτε ἀκριβεῖς παραπομπές σέ ἔργα του, ὥστε νά μπορέσει κανεῖς νά προσανατολισθῇ μέσα στό ἀχανές συγγραφικό ἔργο του καί νά σχηματίσει προσωπική ἀποψη γιά τά ὅσα λέγονται καί γράφονται γιά αὐτόν. Ἔτσι, ὁμως, γεννᾶται ἡ ὑπόψια ὅτι οἱ ἐπικρίσεις αὐτές κυκλοφοροῦν αὐθαίρετα καί χωρίς θεμελίωση, εἴτε ἀπό τήν ἀφέλεια ἐκείνων πού τίς ἀναπαράγουν, χωρίς νά ἔχουν συμβουλευθεῖ τά ἴδια τά κείμενα, εἴτε καί κακοπροαίρετα ἀπό ἀνθρώπους πού, θέτοντας

σέ κυκλοφορία τέτοιες απόψεις, έξυπηρετοῦν ἴσως κάποια ψυχολογική σκοπιμότητα, ὄχι, ὅμως, τήν ἀλήθεια.

Ἀνάμεσα στίς ἐπικρίσεις πού ἀποδίδονται στόν Ἅγιο Αὐγουστῖνο, προέχουσα θέση κατέχει ἐκείνη πού τοῦ ἀποδίδει ὑποτίμηση τοῦ γάμου, ὡς «ἀναγκαίου κακοῦ». Εἰδικότερα, σύμφωνα μέ τήν ἄποψη αὐτή, πού εἶναι πολύ διαδεδομένη σέ θεολογικούς κύκλους στήν Ἑλλάδα, ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος, μέσα ἀπό τό πρῖσμα τοῦ (δῆθεν) «Νέο-πλατωνισμοῦ» του, πού ὑπερτιμᾷ τό «πνεῦμα» καί ὑποτιμᾷ τό «σῶμα», διαμόρφωσε μιᾶ «θεολογία τοῦ γάμου», μέ τήν ὁποία διαστρέβλωσε τήν Ὁρθόδοξη ἀλήθεια περί γάμου καί ἔτσι ἔγινε ὁ πρωτεργάτης μιᾶς σειρᾶς ἀπό ἀλλαγές καί ἐξελίξεις, πού ὁδήγησαν στόν «ζοφερό» Δυτικό Μεσαίωνα, πού χαρακτηρίσθηκε ἀκριβῶς ἀπό τήν καταπίεση τῆς ἀληθινῆς φύσης τοῦ ἀνθρώπου.

Μιά πολύ ἀντιπροσωπευτική ἐπιτομή τῶν ἀντιλήψεων αὐτῶν γιά τόν Ἅγιο Αὐγουστῖνο ἐκθέτει τό βιβλίο «Christianity and eros» τοῦ Ἀγγλου προσήλυτου στήν Ὁρθοδοξία Philip Sherrard (1922-1995), τό ὁποῖο ἔχει μεταφρασθεῖ καί στά Ἑλληνικά, μέ τόν τίτλο «Χριστιανισμός καί ἔρως» (Εκδ. «Πεμπτουσία», 1995).

Θά ἦταν ἐξαιρετικά χρήσιμο νά ἐπιχειρηθεῖ κάποτε λεπτομερῆς ἐξέταση τῶν ἀπόψεων καί τῶν ἰσχυρισμῶν πού παρουσιάζονται στό βιβλίο αὐτό, μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ ἀναφορά σέ «ἀρσενικό» καί σέ «θηλυκό πόλο» ἐντός τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀναγνώριση τῶν πηγῶν, ἀπό ὅπου ἀντλεῖ ὁ συγγραφέας, μεταξύ τῶν ὁποίων Ρῶσσοι θρησκευτικοί φιλόσοφοι μέ γνωστικιστικές ἀποκλίσεις, ὅπως ὁ Βλαδίμηρος Σολόβιεφ καί ὁ Νικόλαος Μπερντιάγεφ, καθώς καί ἡ ἰχνηλάτηση τῶν ἐπιδράσεων τῶν ἀπόψεων αὐτῶν στόν ἐλληνικό χῶρο. Ἔτσι, ὅπως πιστεύουμε, θά ἀνακοπτόταν ἡ τάση νά χαρακτηρίζεται ὅ,τιδήποτε προέρχεται ἐξ Ἀνατολῶν, αὐτομάτως καί χωρίς ἔλεγχο, ὡς Ὁρθόδοξο καί θά ἐπιτυγχάνοταν μεγαλύτερη σαφήνεια καί εἰλικρίνεια στόν θεολογικό ἐκκλησιαστικό χῶρο.

Ὅμως, ἐμεῖς ἐδῶ θά παραθέσουμε ἀπλῶς ἓνα σύντομο ἀπόσπασμα ἀπό τό βιβλίο αὐτό, ἀπόσπασμα τό ὁποῖο ἀφορᾷ (χωρίς νά εἶναι τό μόνο) τόν Ἅγιο Αὐγουστῖνο. Σύμφωνα, λοιπόν, μέ τόν συγγραφέα, γιά τόν Ἅγιο Αὐγουστῖνο: «Τίποτε, οὔτε ἀκόμα καί αὐτός ὁ γάμος δέν μπορεῖ νά ἐξαλείψει τό στίγμα πού συνοδεύει κάθε δραστηριότητα τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου γιά τεκνοποίηση. Ὁ γάμος ἀφ' ἑαυτοῦ του εἶναι κάτι καλό: παρέχει ὅμως τήν εὐκαιρία γιά σαρκικές δραστηριότητες, οἱ ὁποῖες, ἀκόμη καί ἂν κρατιοῦνται στά πλαίσια ἐνός μέτρου....παραμένουν ἁμαρτωλές καί ἐπαίσχυντες ἀκόμη καί μέσα στόν γάμο, μιᾶ πού ὁ τελευταῖος δέν μπορεῖ νά ἐξαλείψει αὐτό τό ἔμφυτο κακό. Τό μόνο τελικά πού μπορεῖ νά κάνει ὁ γάμος... εἶναι νά δώσει τήν δυνατότητα σέ αὐτούς πού λαμβάνουν μέρος στή συνουσία νά τήν ἀντιμετωπίσουν ὄχι σάν ἱκανοποίηση τῆς λαγνείας τους, ἀλλά σάν ἓνα ἀναπόφευκτο δυσάρεστο καθῆκον τεκνοποίησης. Ἔτσι, ἡ ἁμαρτία πού διαπράττει τό ζευγάρι μπορεῖ νά συγχωρεθεῖ, ἐφ' ὅσον ὁ σκοπός τῆς ἐπαφῆς τους εἶναι ἀποκλειστικά καί μόνον αὐτός.... Ἡ συνουσία μέ ὁποιοδήποτε ἄλλο σκοπό ἐκτός τῆς τεκνοποίησης ἢ μέ ὁποιαδήποτε πρόθεση νά ἀποφευχθεῖ ἡ τεκνοποίηση, θεωρεῖται ὡς βδελυρή ἀκολασία καί ἀκυρώνει τήν συγχώρηση πού παρέχεται στά ζευγάρια...(σελ.20)».

Ἡ παρατήρηση πού κάναμε προηγουμένως γιά τήν ἑλλειψη παράθεσης αὐτούσιων ἀποσπασμάτων ἢ ἀκριβῶν παραπομπῶν στά ἔργα τοῦ ἐπικρινόμενου Ἀγίου ἰσχύει καί

ἐδῶ στό ἀκέραιο. Ὁ συγγραφέας σωρεύει τούς ισχυρισμούς καί τούς χαρακτηρισμούς του, χωρίς νά παραθέτει ἀποσπάσματα ἀπό ἔργα τοῦ Ἁγίου ἢ νά δίδει παραπομπές σέ αὐτά, ὥστε νά τούς τεκμηριώσει.

Ἀφοῦ, λοιπόν, δέν εἴμαστε σέ θέση νά ἀνατρέξουμε στά ἔργα ἐκεῖνα τοῦ Ἁγίου, τά ὁποῖα φέρεται νά μελέτησε ὁ συγγραφέας, ὥστε νά καταλήξει στίς ἀξιολογήσεις πού παραθέσαμε, θά παρουσιάσουμε κάποια σημεῖα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἁγίου γιά τόν γάμο, ὅπως αὐτή συνοψίζεται στό σχετικά σύντομο ἔργο του «*De bono coniugali*» («Περί τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ γάμου»). Βέβαια, τό συνολικό ἔργο τοῦ Ἁγίου, ἀπαρτιζόμενο ἀπό δογματικές πραγματείες, ἐρμηνευτικά ἔργα, κηρύγματα καί ἐπιστολές εἶναι πάρα πολύ μεγάλο καί σέ αὐτό εἶναι διάσπαρτες πολλές παρατηρήσεις καί σχόλια, χρήσιμα γιά νά σχηματίσει κανεῖς μιὰ πληρέστερη καί ἀκριβέστερη εἰκόνα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἁγίου γιά τόν γάμο. Ὅμως, πιστεύουμε πώς ἀρκεῖ μιὰ ἀνάγνωση τοῦ «*De bono coniugali*» γιά νά πεισθεῖ κανεῖς ὅτι ὁ Σέρραρντ δέν ἀποδίδει ὀρθά τήν διδασκαλία τοῦ Ἁγίου γιά τόν γάμο καί νά ἀναρωτηθεῖ ἴσως γιά τούς λόγους πού ὁδήγησαν στήν διαστρέβλωση αὐτή.

Γιά παράδειγμα, εἶδαμε ὅτι γιά τόν Σέρραρντ ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος δέχεται πώς ὁ γάμος συνεστήθη «γιά νά δώσει τή δυνατότητα σέ αὐτούς πού λαμβάνουν μέρος στή συνουσία νά τήν ἀντιμετωπίσουν ὄχι σάν ικανοποίηση τῆς λαγνείας τους, ἀλλά σάν ἕνα ἀναπόφευκτο δυσάρεστο καθῆκον τεκνοποίησης». Ὅμως, στό «*De bono coniugali*» ἀναφέρεται τό ἐξῆς γιά τόν σκοπό τοῦ γάμου: «δέν μοῦ φαίνεται ὅτι (ὁ γάμος) ὑφίσταται μόνο γιά τόν λόγο τῆς γέννησης τέκνων, ἀλλά ἐπίσης γιά τή σχέση καί ἐπικοινωνία τῶν δύο διαφορετικῶν φύλων. Διαφορετικά, δέν θά λεγόταν πιά γάμος στήν περίπτωση τῶν γερασμένων συζύγων...».

Εἰσως, παραθέσαμε τά περί τοῦ «ἐμφύτου κακοῦ» πού ὁ Σέρραρντ θεωρεῖ πώς ἐντοπίζει στήν διδασκαλία τοῦ Ἁγίου. Ὅμως, ὁ Ἅγιος διευκρινίζει τά ἐξῆς: «Τίμιος ὁ γάμος ὡς πρὸς ὅλα καί ἡ κοίτη ἀμείαντος. Καί δέν χαρακτηρίζουμε τόν γάμο ὡς καλό, μέ τήν (σχετική) ἔννοια ὅτι εἶναι ἀπλῶς προτιμότερος ἀπὸ τή μοιχεία. Διότι σέ αὐτή τήν περίπτωση θά ἐπρόκειτο γιά δύο κακά (τόν γάμο καί τή μοιχεία), ἀπὸ τά ὁποῖα τό δεύτερο εἶναι τό χειρότερο... Ἀλλά ὁ γάμος καί ἡ παρθενία εἶναι δύο (καθ' ἑαυτά) καλά, ἀπὸ τά ὁποῖα τό δεύτερο εἶναι καλύτερο...».

Ὅσον ἀφορᾷ τούς ισχυρισμούς τοῦ Σέρραρντ γιά τό ὅτι γιά τόν Ἅγιο, ὁ γάμος δέν ἔχει δύναμη ἀγιαστική (ἀφοῦ: «τίποτε οὔτε ἀκόμα καί αὐτός ὁ γάμος δέν μπορεῖ νά ἐξαλείψει τό στίγμα πού συνοδεύει κάθε δραστηριότητα τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου γιά τεκνοποίηση») καί γιά τό ὅτι κάθε «συνουσία μέ ὁποιοδήποτε ἄλλο σκοπό ἐκτός τῆς τεκνοποίησης ἢ μέ ὁποιαδήποτε πρόθεση νά ἀποφευχθεῖ ἡ τεκνοποίηση, θεωρεῖται ὡς βδελυρὴ ἀκολασία καί ἀκυρώνει τήν συγχώρηση πού παρέχεται στά ζευγάρια», ἀντιπαραθέτουμε τό ἐξῆς ἀπόσπασμα ἀπὸ τό «*De bono coniugali*», ὅπου ὁ Ἅγιος λέγει το ἀντίστροφο: «ἡ σχέση στὸν γάμο γιά τήν γέννηση τέκνων δέν φέρει καμία μομφή. Ὅμως, ὅταν ἡ σχέση αὐτή ὑπαγορεύεται ἀπὸ ἀκρατὴ ἐπιθυμία, ἀλλὰ πάντως μεταξύ τῶν συζύγων, λόγω τῆς ἀποκλειστικότητας τῆς σχέσης τους, τότε πρόκειται γιά ἐλαφρὸ παράπτωμα», τό ὁποῖο «συγχωρεῖται λόγω τοῦ γάμου».

Δέν προχωρούμε σέ περισσότερη ανάλυση τῶν ὅσων παραθέσαμε, διότι, καθώς δέν εἴμαστε ἀρμόδιοι γιά τά πνευματικά καί εὐαίσθητα αὐτά θέματα, τά γραφόμενα ἐδῶ δέν ἀποσκοποῦν νά δώσουν μιά πλήρη παρουσίαση τῶν θεμάτων τοῦ «De bono coniugali», οὔτε νά παρουσιάσουν μέ ἀκρίβεια καί πληρότητα τήν ἀναλυτική διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου εἰδικά ἢ, πολύ λιγότερο, τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας γιά τήν συμπεριφορά τῶν συζύγων στόν γάμο. Ἀλλωστε, αὐτά πού, ἔστω ξερά, ἀναφέρθηκαν, ἐκτιμοῦμε πώς ἀρκοῦν γιά νά καταδείξουν ὅτι, γιά κάποιον ἄγνωστο λόγο, πού ἀξίζει νά ἀναζητηθεῖ ἀπό τούς ἐνδιαφερομένους, ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος ἔχει καταστεῖ στόχος ἀδίκων καί αὐθαιρέτων ἐπικρίσεων.

B.K.

Τα παιδιά δεν είναι σύμβολα της woke κουλτούρας!

Θυμάστε τήν Έιβερι Τζάκσον; Τόν Ιανουάριο του 2017 μία φωτογραφία της δημοσιεύτηκε στο εξώφυλλο του περιοδικού National Geographic. Η ιδιαιτερότητα πού τήν κατέστησε άξια προβολής ήταν τό γεγονός ότι έννέα χρόνια νωρίτερα είχε γεννηθεί... αγόρι! Δεζάντα τής φωτογραφίας ήταν ή δήλωση τής Έιβερι: «Τό καλύτερο πράγμα μέ τό νά είμαι κορίτσι είναι, ότι τώρα δέ χρειάζεται νά ύποκρίνομαι πώς είμαι αγόρι!». Έτσι, ή μικρή Έιβερι έγινε τό νεότερο τρανσέξουαλ άτομο παγκοσμίως καί παγκόσμιο σύμβολο τής λεγόμενης «Επανάστασης τών Φύλων».¹

Στίς 16 Οκτωβρίου του ίδιου έτους δημοσιεύτηκε στην «Έφημερίδα τής Κυβερνήσεως» ο Ν. 4491/2017 μέ τίτλο «Νομική άναγνώριση τής ταυτότητας φύλου». Ό νόμος άπευθύνεται σέ όλα τά πρόσωπα εκείνα πού, όπως ή μικρή Έιβερι, γεννήθηκαν μέ ένα βιολογικό φύλο, όμως οι ίδιοι αισθάνονται καί εκφράζονται ως φορείς του άλλου φύλου. Τούς παρέχει τό δικαίωμα νά αξιώσουν, μέσω τής δικαστικής όδοϋ, τήν άλλαγή του

¹ Κ. Βουγά, Η έννεάχρονη ...τρανσέξουαλ πού είχε γεννηθεί αγόρι!, περιοδικό «Ένοριακή Εϋλογία, τόμος 15ος, Έτος ΙΣΤ, Άριθ. Τεύχους 174, σ. 65 έπ.

καταχωρισμένου φύλου σέ όλα τά έγγραφα ταυτοποίησης (π.χ. ταυτότητα, διαβατήριο), σχεδόν χωρίς καμία προϋπόθεση.²

Σέ ό,τι άφορά τούς άνηλίκους, ή άλλαγή τοῦ φύλου έπιτρέπεται άπό τήν ήλικία τών δεκαπέντε έτῶν, έφόσον συντρέχουν οί έξής προϋποθέσεις: Πρώτον, ρητή συναίνεση τών άσκούντων τή γονική μέριμνα τοῦ άνηλίκου. Καί δεύτερον, θετική γνωμάτευση Διεπιστημονικής Έπιτροπής, στήν όποία μετέχουν: α) ένας παιδοψυχίατρος, β) ένας ψυχίατρος γ) ένας ένδοκρινολόγος δ) ένας παιδοχειρουργός ε) ένας ψυχολόγος στ) ένας κοινωνικός λειτουργός καί ζ) ένας παιδίατρος ως Πρόεδρος, άπαντες μέ έξειδίκευση στό συγκεκριμένο ζήτημα (άρθρο 3 § 2 του ν. 4491/2017).

Η Παιδοψυχιατρική Έταιρεία Ελλάδος-Ένωση Ψυχιάτρων Παιδιών καί Έφήβων, απέστειλε τότε, στις 4 Οκτωβρίου 2017 Έπιστολή πρós τόν Υπουργό Δικαιοσύνης καί πρós τόν Υπουργό Υγείας. Στήν έπιστολή αυτή τόνισε τήν αντίθεσή των μελῶν της στήν επέκταση τής δυνατότητας άλλαγής φύλου σέ άτομα ήλικίας άπό δεκαπέντε έως δεκαοκτώ έτῶν, έπειδή ή ήλικία αυτή «χαρακτηρίζεται άπό ρευστότητα τής διαμορφούμενης ταυτότητας φύλου». Επίσης, έξέφρασε τήν άνησυχία «ότι ή έμπλοκή τών έν λόγω νέων στή διαδικασία θά έπιβαρύνει παρά θά βελτιώσει τήν ψυχική τους κατάσταση».

Διαβάζουμε στήν έπιστολή: «Παρατηρείται ύψηλή συννοσηρότητα κατάθλιψης καί ауτοκτονικότητας, πού δέν ύποχωρεί μέ ιατρικές διαδικασίες άλλαγής φύλου, καί δυσφορία πού παραμένει, παρά τυχόν έπιτυχείς κοινωνικές μεταβάσεις.

Δέν ύπάρχουν έρευνητικά δεδομένα γιά έφήβους πού έχουν κάνει νομική «μετάβαση» καί γιά τίς συνέπειες μιά τέτοιας πρακτικής.

Η πλέον πρόσφατη έκδοση κατευθυντηρίων όδηγιών πρακτικής ύπογραμμίζει τήν πολύ μεγάλη πολυπλοκότητα τής Διαταραχής Ταυτότητας/Δυσφορία Φύλου στήν παιδική καί έφηβική ήλικία καί τή σημασία συμμετοχής ειδικού ψυχικής υγείας μέ ειδική εκπαίδευση καί γνώσεις, στις άποφάσεις «κοινωνικής μετάβασης» καί έπισημαίνει τήν άνάγκη αξιολόγησης πιθανών δυσμενών ψυχολογικών καί κοινωνικών εκβάσεων στήν ζωή τοῦ ατόμου (ψυχική υγεία, φίλοι, οικογένεια, επάγγελμα, κοινωνικός ρόλος)».

Τότε, μιά μερίδα τής ιατρικής κοινότητας έκρουσε τόν κώδωνα τοῦ κινδύνου.

Σήμερα, όκτώ χρόνια μετά τή δημοσίευση τοῦ Ν. 4491/2017, ύποστηρίζεται ότι τά παιδιά έξακολουθοῦν νά αντιμετωπίζονται - όπως ή Είβερι - σάν σύμβολα τής λεγόμενης woke κουλτούρας. Όσο γιά τήν ιατρική, όχι άπλῶς «κλείνει τά μάτια», αλλά μάλλον άσθενεί βαριά!

Ό κ Αλέξανδρος Σκοῦρας, στό άρθρο τοῦ «Η woke κουλτούρα άρρώστησε τήν ιατρική»³, τό γράφει ξεκάθαρα: Τά παιδιά πού δέν νιώθουν άνετα μέ τό φύλο τους, αντιμετωπίζονται άπό τή σύγχρονη ιατρική «όχι ως άσθενείς, αλλά ως σύμβολα». Άκόμα χειρότερα: «Τά παιδιά μετατρέπονται σέ πειραματόζωα μιās κοινωνικής θεωρίας».

2 Γ. Ανδρουτσόπουλου, Τό «αδιόδευτον» τοῦ Αγίου Όρους καί ή ταυτότητα φύλου, περιοδικό «Νομικός Παλμός» (nomikospalmos.wordpress.com), 9 Οκτωβρίου 2018.

3 Αλέξανδρου Σκοῦρα, Η woke κουλτούρα άρρώστησε τήν ιατρική, δημοσιευμένο στήν ιστοσελίδα Liberal.gr στις 13/06/2025 (τελευταία πρόσβαση στις 15/09/2025).

Τό άρθρο αναφέρεται στην Άνεξάρτητη Έκθεση για τις Ιατρικές Υπηρεσίες Ταυτότητας Φύλου σέ Παιδιά καί Έφήβους (Cass Review) , πού δημοσιεύτηκε πρόσφατα στό ἔγκριτο περιοδικό American Journal of Bioethics, καί ἀποτελεῖ κατά τόν κ. Σκούρα «ένα σόκ γιά τήν παιδιατρική».

Ἡ ἔκθεση μᾶς φέρνει ἐνώπιον τῆς ἀλήθειας πού κινδύνευε νά θαφτεῖ: Ἡ woke κουλτούρα ὁδήγησε τήν ἱατρική νά παραμερίσει βασικά ἱατρικά πρωτόκολλα φροντίδας τῶν παιδιῶν μέ δυσφορία φύλου. Ἡ διάγνωση, ἡ στήριξη, ἡ φροντίδα πού τά παιδιά αὐτά θά ἔπρεπε νά λαμβάνουν ἀπό τό σύστημα υγείας, ἔχει ἀντικατασταθεῖ ἀπό μία λέξη: «affirmation», δηλαδή αὐτόματη ἐπιβεβαίωση τῆς αὐτοδιάγνωσης τους.

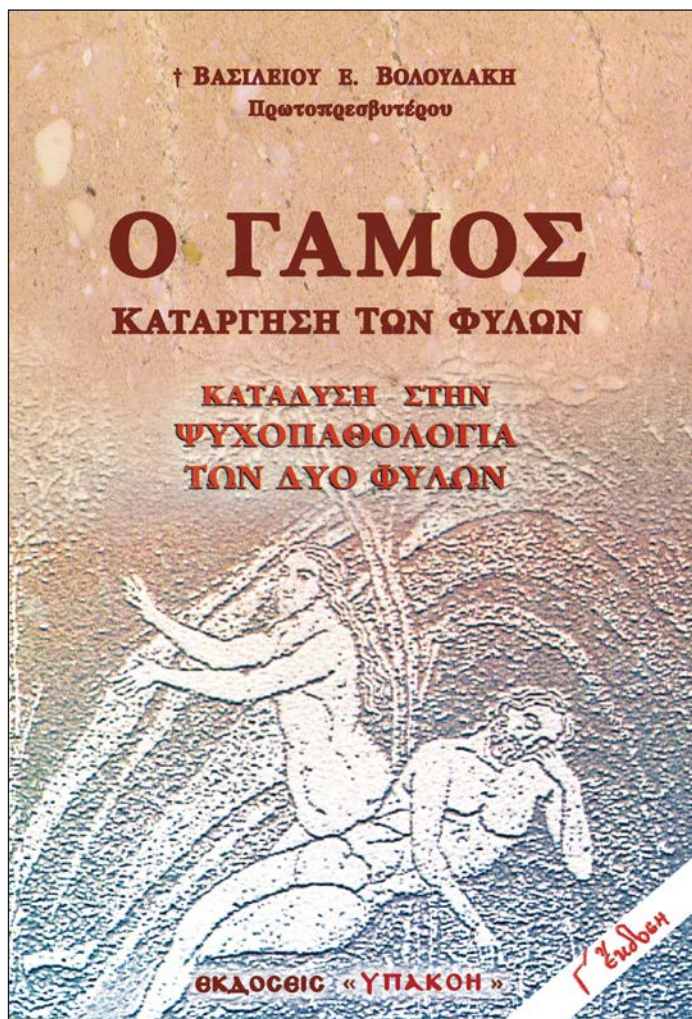
Οἱ ἐπαγγελματίες υγείας φοβήθηκαν νά ἀμφισβητήσουν τίς αὐτοδιαγνώσεις τῶν παιδιῶν, μόνο καί μόνο γιά νά μή χαρακτηριστοῦν «τρανσοφοβικοί». Ἀδιαφόρησαν γιά τά βασικά πρωτόκολλα ἱατρικῆς φροντίδας καί δέν ἀξιολογοῦσαν τυχόν ψυχολογικά προβλήματα: «Δέν ἀξιολογοῦσαν κατάθλιψη, δέν ἔλεγχαν γιά αὐτισμό, δέν πρόσφεραν στήριξη σέ οἰκογενειακές δυσκολίες. Ἐνα μόνο πρᾶγμα τους ἐνδιέφερε: νά μή φανεῖ ὅτι ἀμφισβητοῦν τήν «ταυτότητα φύλου» πού δήλωνε ὁ/ἡ κάθε ἔφηβος». Πρότειναν μόνο ὁρμονοθεραπεία καί χειρουργικές ἐπεμβάσεις γιά τήν μετάβαση στό ἐπιθυμητό φύλο.

Μέ λίγα λόγια, ἡ ἱατρική ἔπαψε νά ὑπηρετεῖ τοὺς ἀσθενεῖς. Ὑπηρετεῖ τό πολιτικῶς ὀρθόν, τῇ woke κουλτούρα, σέ βάρος τῶν παιδιῶν μας. Ὁ κ. Σκούρας τονίζει πῶς αὐτό τό ἔγκλημα διαπράττεται μέχρι τώρα κυρίως στή Δύση: Στίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες Ἀμερικῆς, στόν Καναδά, στήν Ἀγγλία. Μᾶς καλεῖ νά ἀγρυπνοῦμε, ὥστε «ἡ Ἑλλάδα νά σταθεῖ ὀρθια στήν κοινή λογική».

Τό γράφω, κι ἄς χαρακτηριστῶ ὀπισθοδρομική ἢ τρανσοφοβική: Ἡ Ἑλλάδα θά σταθεῖ ὀρθια στήν κοινή λογική, μόνο ἂν στηριχθεῖ στόν Θεό Λόγο, τόν Ἰατρό τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμάτων. Σήμερα δυνατότερα παρά ποτέ ἡχεῖ ἡ φωνή Του: «Ἄφετε τά παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς μέ καί μή κωλύετε αὐτά» (Λούκ. ΙΗ', 16). Θά Τόν ἀκούσουμε;

**Ζωή Ἀγγελικούδη
Νομικός**

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος διακηρύσσει ἀπερίφραστα πὺς τίποτε δέν συγκροτεῖ τόσο τὴ ζωὴ μας, «ὡς ἔρως ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς»:

«Ὦντως γάρ, ὄντως πάσης τυραννίδος αὕτη ἡ ἀγάπη τυραννικωτέρα. Αἱ μὲν ἄλλαι σφοδραί. Αὕτη δέ ἡ ἐπιθυμία ἔχει καὶ τὸ σφοδρόν καὶ τὸ ἀμάραντον.»

Ἡ **τρίτη** ἔκδοση τοῦ βιβλίου τοῦ π. Βασιλείου στό ὁποῖο ἀναλύεται ἡ ξεχωριστή ψυχολογία τοῦ ἀνδρικοῦ καὶ τοῦ γυναικείου φύλου, ὅπως δέν ἔχει ἀναλυθεῖ ποτέ μέχρι τώρα, μέ προσθήκη εἰσαγωγῆς τῆς πρεσβυτέρας του.

Φ. Ντοστογιέφσκυ: Τό όνειρο ενός γελοίου ανθρώπου

“Τόν πρώτο καιρό αισθανόμουν δυστυχής πού φαινόμουν γελοϊός”

Αφορμή γι’ αυτές τίς σημειώσεις μου έδωσε ένας “ανείκαστος” χαρακτηρισμός πού μου άπεδόθη κάποια στιγμή κατά τή διάρκεια των πολύωρων περιπλανήσεών μου στό κλεινόν άστυ μέ τό ταξί μου, γιά κάποια στραβοτιμονιά; μικροπαράβαση; δέν θυμάμαι άκριβώς, πού υποτίθεται διέπραξα.

“Άϊ νά χαθείς, ρέ γελοϊέ!”

Έξομολογοῦμαι τήν αϋθόρμητη έπιθυμία πού μέ κατέλαβε, νά περάσω πάνω, μέ όλο τό βάρος καί τήν ταχύτητα του αϋτοκινήτου μου, άπό τόν ὕβριστή μου. Ωστόσο, θέλεις ό έγχάρακτος νόμος “ού φονεύσεις” εντός μου, θέλεις οι ένδεχόμενες συνέπειες του κοσμικού νόμου, θέλεις, ίσως -άν άδικοῦσα πολύ τήν ήθική μου- ή μεγάλη άπόσταση, πού είχε πιά δημιουργηθεῖ μεταξύ μας λόγω τής κίνησης, έμποδίστηκα έντέλει. Δόξα τῷ Θεῷ.

Όμως ή φράση περέμεινε μέσα μου καί άρχισε νά μέ άπασχολεί, σάν τόν γελοϊό πού είμαι, μέ τόν γελοϊό τρόπο μου, ως ή έννοια τής γελοιότητας. Όχι τό κωμικό της στοιχείο, όχι τόν τρόπο πού άίφνης κάτι γελοϊό άποκαλύπτεται μπροστά στά μάτια μας καί γελάμε, αλλά τότε, τόν πρώτο καιρό, πού αισθανθήκαμε δυστυχείς μέ τό γελοϊό. Τότε πού ή πρώτη σου δυστυχία ένδύεται τά ρούχα τής ντροπής, πού ή πρώτη σου δυστυχία είναι ή αίσχυνή.

***“Καί έρραψαν πάλι φύλλα συκής
καί πάλι έποίησαν έαυτοῖς περιζώματα”***

Έχει μία ιδιότυπη μοναξιά τό γελοϊό. Κανένας δέν θέλει νά μοιάσει, κανένας δέν θέλει νά ταυτιστεῖ μέ τό γελοϊό, όλοι μας, όμως καταλήγουμε νά νιώθουμε (ή νά μήν νιώθουμε) τήν

The Dream of a Ridiculous Man

Fyodor Dostoyevsky

Published by the Library of Alexandria

Made in the United States of America

μοναξιά του. Αντίθετα από ό,τι μέ τό τραγικό πού προκαλεῖ αἰσθήματα ἐλέους, τό γελοῖο ὑπάρχει ἐκεῖ σάν κάτι πού οἱ ἄνθρωποι μετά βδελυγμίας ἀποστρεφόμεστε. Γιατί; Ἐπειδή, ἴσως κανένα ἔπος δέν πρόκειται ποτέ νά σταθεῖ καί νά περιγράψει τά καταρθώματα ἐνός γελοίου, ἐπειδή καμμία λογοτεχνία δέν πρόκειται νά προσφέρει παρηγορία στόν κωμικό της ἥρωα, παρά τόν ἀφήνει ἐγκαταλελειμμένο μέσα στή γελοία του μοναξιά, τιμωρημένο. “Εἶσαι ἐκτός τόπου καί χρόνου” τοῦ λέει. “Ζεῖς ὡς ἰδίαν ἔχων φρόνησιν” τοῦ λέει “Δέν περιέχεται στόν κοινό μας χωρόχρονο παρά σάν παραλογισμός του” κι ἐπειδή ἀρνούμαστε νά τόν περιλάβουμε στό κοινό μας χωρόχρονο, αὐτός, δηλαδή ἐμεῖς, ἀναγκάζεται νά δημιουργήσει ἕναν δικό του. Κατασκευάζει,

λοιπόν, ἕνα περιβάλλον ξεχωριστό καί ζεῖ ἐντός του σάν νά βιώνει ἕνα σενάριο, ὑπάρχει στή ζωή του σάν μέσα σ’ ἕναν ρόλο πού πιστεύει πώς θά τόν ἐνσωματώσει.

Ἕνα σενάριο εἶναι μιά φανταστική κατασκευή, ἕνας προστατευμένος ἀπό τήν πραγματικότητα χωρόχρονος ὁ ὁποῖος εἶναι ἐξαναγκασμένος σέ μιά διαρκή εἰς βάρος τῆς πραγματικότητας ἐπέκταση προκειμένου νά μήν ἐξαϋλωθεῖ. Ὅχι ὅτι δέν τήν ἀναγνωρίζει, ὅχι ὅτι δέν πιστεύει στήν ἀλήθεια τῆς, ἀλλά δέν τήν ἐννοεῖ ὅταν τήν λέει. Προφέρει κάτι ἀναντίρρητο μέν, ἀλλά κρυμμένο πίσω ἀπό μιά γκριμάτσα, καί ἡ γκριμάτσα εἶναι: λέω κάτι ἀληθινό σάν νά μήν τό πιστεύω καί πιστεύω κάτι σάν νά μήν εἶναι ἀληθινό. Φοράω μιά μάσκα καί μιλάω. “Καί ἔρραψαν πάλι φύλλα συκῆς καί πάλι ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα” προκειμένου νά βαστήξουν ἐπάνω τους τή δυνατότητα ἀποποίησης δίχως αὐτή νά φαίνεται, ὥστε νά μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ ὅταν ὑπάρξει ἀνάγκη. Καί ἐνδύεται μιά δεύτερη καί μιά τρίτη μάσκα καί μιά μάσκα εἰς τό διηνεκές γιά νά μήν φαίνεται ποτέ, γιά νά μήν φανεῖ ποτέ ἡ πρώτη του καί ἡ δεύτερη καί τελευταία του μάσκα καί νά μήν φανεῖ ποτέ ἡ δυνατότητα πού ἔχει νά ἀποποιηθεῖ τόν ὁποιονδήποτε ἰσχυρισμό του. Ὡ τί χαμένη δύναμη, πόση μάταια προσπάθεια. Καί πῶς νά σωθεῖς, πῶς νά δραπετεύσεις ἀπό αὐτό τόν κύκλο τῶν μασκῶν; Καί πίσω ἀπό τήν μάσκα ἀπαντᾷς μέ μιά καινούργια γκριμάτσα: Μιά

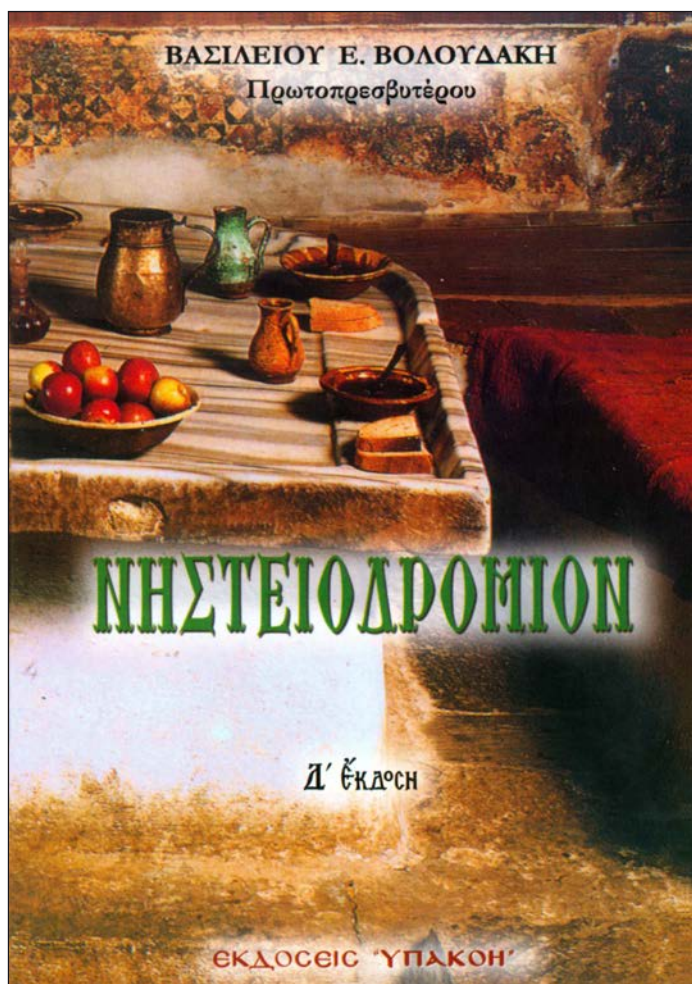
ἐπανάσταση. Αυτό θά μέ σώσει. Μιά ἀλλαγὴ τοῦ πραγματικοῦ. Μιά ἀλλαγὴ τοῦ σκηνικοῦ, πού σέ ἐξαναγκάζει στη μάσκα. Μιά κάμψη τῆς ἀντίστασής του στήν δική σου θέληση. Τί εἶναι μιὰ ἐπανάσταση; Ἡ διακήρυξη τοῦ δικαιώματος στήν οὐτοπία ἢ, τουλάχιστον, αὐτό κατέστη στήν μοντέρνα μας ἐποχή, ἐντός τῆς ὁποίας περιλαμβάνω ὅλα τὰ χρόνια μετά τόν Χριστό. Διότι τότε ἦταν πού οἱ ἐπαναστάσεις ἀπέκτησαν μεσσιανικά χαρακτηριστικά καί δόθηκε στήν Ἱστορία ἓνα ἐσχατολογικό νόημα. Ἡ ἀνθρωπότητα πού ἀρνήθηκε τόν ἀληθινό Μεσσία, καταδικάστηκε σέ μιάν ἀέναη καί ἄσκοπη προσπάθεια νά Τόν ἀπομιμηθεῖ, καί κάθε της τέτοια ἀπόπειρα, μιὰ παγωμένη γκριμάτσα. Ζωγραφίζει αἰσθήματα στό πρόσωπό της σάν νά τὰ ἐκτυπώνει σέ xerox.

Ὅμως, τί ἄλλο εἶναι μιὰ γκριμάτσα, παρά μιὰ κακέκτυπη ἀπομίμηση, πού ἐξεγείρεται ἐναντίον τοῦ ἀληθοῦς της; Μιά τέτοια, ὅμως, ἐξέγερση ἀφήνει τίς μάσκες μετέωρες, δίχως ταυτότητα καί ἐναντίον, ἐντέλει, τοῦ ἑαυτοῦ τους, μιᾶς καί ταυτότητα δέν εἶναι, παρά ἡ συναγωγή τῶν ἐπιμέρους πρὸς τὴν ἐνότητά τους.

Κάθε ἐπανάσταση ἔχει ἀρχές μεταφυσικές. Δέν ξεκινάει, ὥστόσο, ἔτσι. Στὴν ἀρχὴ ὁ χαρακτήρας της εἶναι πολιτικός ρεφορμιστικός χαρακτήρας μέσω τοῦ ὁποίου μᾶς ἐπισκέπτεται πρωταρχικά τὸ γελοῖο, ὅπως φαίνεται στοὺς “Δαιμονισμένους” τοῦ Ντοστογιέφσκυ ὅπου ὁ ρεφορμισμός καί ὁ πολιτικός χαρακτήρας συμβολίζεται ἀπὸ τὸν γελοῖο Στεπὸν Τροφίμοβιτς Βερχοβένσκυ, πατέρα τοῦ ἐπαναστάτη μηδενιστῆ, ἀνατροπέα κάθε κοινωνικοῦ ἴστοῦ Πέτρου Βερχοβένσκυ. Εἶχε προηγηθεῖ, βέβαια, ἡ Γαλλικὴ ἐπανάσταση ὅπου ὁ ρεφορμιστὴς ἀριστοκράτης Φίλιππος τῆς Ὁρλεάνης κτίζει (κυριολεκτικὰ κτίζει τὸ Palais Royal) περιβάλλον ὅπου θά ἐκκολάψει τοὺς μετέπειτα sans culottes καί τὸν ὁποῖο ἀργότερα οἱ ἴδιοι θά ἀποκεφαλίσουν, ὅταν τὸ Παρίσι σαρωθεῖ ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς Τρομοκρατίας, ὅπως εἶναι γνωστὴ. Αὐτὸ γελοῖο στό τραγικό, ἓνα τσιγάρο δρόμος, ὅπως λέει ὁ λαός. Ἀπαράβατος πνευματικός νόμος καταγεγραμμένος ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους μας τραγικούς: Ἄτη-Υβρις-Δίκη-Νέμεσις. Τὰ πάντα ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν Ἄτη, τὴν τρέλλα της, πού ἀντιτίθεται στό πραγματικό. Καί τελειώνω, παραφράζοντας τὸν ποιητὴ Rainer Maria Rilke διότι τὸ γελοῖο δέν εἶναι παρά ἡ ἀρχὴ τοῦ τραγικοῦ πού μόλις καί ἀντέχουμε.

Ἄγγελος Ἀγγέλου

Δείτε από τις εκδόσεις μας τὸ βιβλίο «**ΝΗΣΤΕΙΟΔΡΟΜΙΟΝ**» του πρwt. Βασιλείου Βολουδάκη, στὸ ὁποῖο παρατίθενται ὅλες οἱ νηστεῖες καὶ καταλύσεις μέσα στὸ ἡμερολογιακὸ ἔτος, σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως τὶς παραλάβαμε ἀπὸ τὴν Ἱερὰ παράδοση καὶ τοὺς συγχρόνους Πατέρες μας. Στὸ βιβλίο αὐτὸ συζητοῦνται ὅλα τὰ ζητήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν νηστεία, δίνονται ὁδηγίες γιὰ τὸ πῶς νηστεύουμε σὲ κάθε νηστεία καὶ ἀκολουθεῖ Ὑπόμνημα, στὸ ὁποῖο ἐρμηνεύονται συναφεῖς μὲ τὸ θέμα ἐκκλησιαστικοὶ ὅροι.

ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

‘Υπάρχουν εποχές μέ μηνες πού συνδέονται μέ ὅ,τι πρωταγάπησες... γιά μένα, φέρ’ εἰπεῖν εἶναι ἀναμφίβολα τά Χριστούγεννα, τό Πάσχα καί τό Φθινόπωρο! Τί γλυκιά ἐποχή! Ἐάν λοιπόν οἱ ἐποχές εἶχαν ἡλικία, αὐτή θά ἦταν ἡ παιδική. Μά, θά μοῦ πεῖτε, ἡ περίφημη μελαγχολία ..τά φύλλα πού πέφτουν, οἱ μέρες πού μικραίνουν, ἡ βροχή, τά σύννεφα; Ὅχι, θά σᾶς ἀντιτείνω, γιά μένα εἶναι ὅλα τά χρώματα τῆς παλέτας στή φύση καί ἕνα κάλεσμα σέ μία ἐπιστροφή, ἐπιστροφή στά σχολεῖα.. ἐπιστροφή στόν ἑαυτό μας καί ἀρχή τῆς μαθητείας στή γνώση. Αὐτή εἶναι ἄλλωστε ἡ σπουδαιότερη ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου: ἡ πορεία του πρὸς τή γνώση τοῦ ἑαυτοῦ του, διὰ μέσῳ τῆς παιδαγωγίας τοῦ σχολείου καί τῆς Ἐκκλησίας. Δέν ξεχνῶ, λοιπόν, τήν μυρωδιά τῆς δερμάτινης κάποτε σχολικῆς τσάντας, μέ τά μπλέ τετράδια καί τήν λευκή ἐτικέτα, τά χαμογελαστά, ἀμήχανα κάπως, πρωτάκια στή σειρά στήν αὐλή τοῦ σχολείου, ὁ παπᾶς μέ τόν βασιλικό πού ἀγιάζει τά κεφαλάκια τους, ἡ ἀδημονία νά γνωρίσουμε τοὺς καινούργιους μας δασκάλους καί συμμαθητές...Ἄ!

(«Συμμαθητές καί συμμαθήτριες, χαίρετε πάντοτε!». Δέν ἔχω ἀκούσει πιό τρυφερό, πιό ἀληθινό καλωσόρισμα, σάν νά ἐναγκαλιζόταν ὅλες τίς ἀνθρώπινες παρουσίες, μικρές καί μεγάλες, καλές καί κακές.. ἔτσι ξεκίναγε τίς ὁμιλίες του ὁ Πατήρ Βασίλειος. Καί αὐτός ὁ χαιρετισμός καί ἂν ἦταν ἡ πραγματική «συμπερίληψη», λέξη τῆς μόδας πού δῆθεν ἐμπεριέχει τίς «διαφορετικότητες», λές καί δέν εἶναι μία ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ καί ἴδια τά πάθια της.. Κάποιες φορές συλλογίζομαι πῶς ὁ παππούλης δέν ἦταν τοῦ κόσμου τούτου, γι’ αὐτό ἐβλεπε τήν γῆ ἀπό τόν οὐρανό, γι’ αὐτό μᾶς κοίταζε ὅλους κατ’ εὐθεΐαν στήν ψυχὴ μας.. Κάποιοι ὥστόσο, αὐτό μᾶλλον δέν τοῦ τό συγχώρησαν, καί ἄς βρέθηκαν κοντά του καί ἄς εὐεργετήθηκαν ἀπο αὐτόν.. κλείνει ἡ παρένθεση).

Γύριζα, λοιπόν, τό φθινόπωρο πάντοτε σέ αὐτὴν τὴν δεκτικὴ πρώτη κατάσταση

ένός παιδιού που άκουει ένα παραμύθι, που διαισθάνεται ωστόσο από πρίν ότι ο δράκος στο τέλος θα σκοτωθεί και τό καλό θά θριαμβεύσει. Ίσως γιατί πάντα μέσα μου είχα τήν βεβαιότητα πώς, δέν μπορεί, τόση όμορφιά που υπάρχει στην πλάση θά έχει έναν ασύλληπτα όμορφο Δημιουργό που μās αγαπάει και θέλει τό καλό μας. Αιτά ως παιδί. Τώρα, ξαναζώντας εκείνες τίς εποχές τής άθωότητας μέ τά έγγόνια μου, και συγκρίνοντας τήν απόσταση που έχει διανύσει πρós τήν βαρβαρότητα ό κόσμος, θυμήθηκα ένα παραμύθι που μου είχα κάνει ιδιαίτερη έντύπωση: τήν «Βασίλισσα του χιονιού» του Άντερσεν, που δημοσιεύτηκε τό 1844. Η ιστορία ξεκινάει μέ έναν δαίμονα, που φτιάχνει έναν καθρέφτη που παραμορφώνει τήν πραγματικότητα (άρχή τής πτώσεως του ανθρώπου θά έλεγα..). Ο καθρέφτης σπάει και τά θραύσματά του σκορπίζονται στόν κόσμο και κάποια από αυτά μπαίνουν στο μάτι και τήν καρδιά ενός αγοριού, του Κάϊ, που ήταν αγαπημένο ζευγάρι μέ τήν Γκέρντα. Αίφνης, μετατρέπεται σέ απόμακρο και παγωμένο άνθρωπο, δίχως μνήμη και αισθήματα (κάτι μου θυμίζει αυτό σέ πνευματικά παιδιά που ξέχασαν τόν γέροντά τους και τό ότι ήταν μία ψυχή μέ τήν πρεσβυτέρα του και τώρα που κοιμήθηκε τούς ξεχωρίζουν!!!). Παρασύρεται, λοιπόν, ό Κάϊ από τήν βασίλισσα του χιονιού στόν παγωμένο βορρά (βλέπε σκληροκαρδία και έγωισμό) και απομονώνεται. Η Γκέρντα όμως μέ θάρρος και άφοσίωση, περνώντας πολλές δοκιμασίες, φτάνει στόν Κάϊ και τελικά ή αγάπη και ή καλοσύνη της λιώνουν τήν παγωμένη καρδιά του και έπιστρέφουν μαζί στο σπίτι.

Θυμήθηκα ταυτόχρονα και τά «Χρονικά τής Νάρνια» του Κ.Σ. Λιούις, άφου και στά δύο έργα ή ένσάρκωση του κακού είναι μία φιγούρα που συνδέεται μέ τό χιόνι και τόν πάγο, ταυτίζοντας (όχι τά όμορφα καιρικά φαινόμενα αλλά τήν ψυχική κατάσταση) τήν απομόνωση, τήν ψυχρότητα, τήν απόσταση κυριολεκτικά και μεταφορικά. Και οι δύο ιστορίες έχουν παιδιά σάν κεντρικούς χαρακτήρες που αντιμετωπίζουν δοκιμασίες: ή Γκέρντα σώζει τόν Κάϊ μέ τήν ανιδιοτελή αγάπη της, ενώ στη Νάρνια, τά αδέρφια Πέβενσι (Πήτερ, Λούσυ, Σούζαν και Έντμουντ) πολεμούν τήν κακή βασίλισσα. Ο Άσλάν θυσιάζεται γιά νά σώσει τόν Έντμουντ, αντικατοπτρίζοντας τήν χριστιανική έννοια τής λύτρωσης. Η βασίλισσα του χιονιού έστιάζει περισσότερο στην έσωτερική απομόνωση και τό «αυτιστικό», θά λέγαμε στην εποχή μας, κλείσιμο σέ έναν ψεύτικο έαυτό, ενώ ή λευκή μάγισσα στη Νάρνια είναι ξεκάθαρα κακόβουλη, επιδιώκοντας νά κρατήσει, κυριαρχώντας, τήν Νάρνια στο απόλυτο σκοτάδι.

Τώρα, θά άναρωτηθείτε γιατί προβληματίστηκα μέ όλα αυτά.. Ίσως γιατί όλο και περισσότεροι άνθρωποι σέ τουτο τόν αιώνα, τόν άπατεώνα, έγκλωβίζονται σέ τουτον τόν ιστό που περιγράφεται άριστοτεχνικά στα δύο παραμύθια. Ίσως γιατί συμβαίνει και μās έκπλήσσει ακόμα και σέ πρόσωπα που θεωρούσαμε πνευματικά μας αδέρφια και που είχαμε τό ίδιο πνεύμα.. Ίσως γιατί ή παραμόρφωση τής πραγματικότητας είναι ή καθημερινή ζωή όσων άναγινώσκουν τήν μέρα τους μέσα από τά φίλτρα των Μέσων Μαζικής Έξαθλίωσης. Ίσως γιατί δέν υπάρχει άρκετός «λαός» και άνθρωποι μέ ψυχή βαθιά που νά όμοιάζουν στα παιδιά των παραμυθιών, ώστε άκόμη και τόν αυτιστικό που συναντούν νά τόν ξυπνούν από τόν ήθελήμένο λήθαργο.

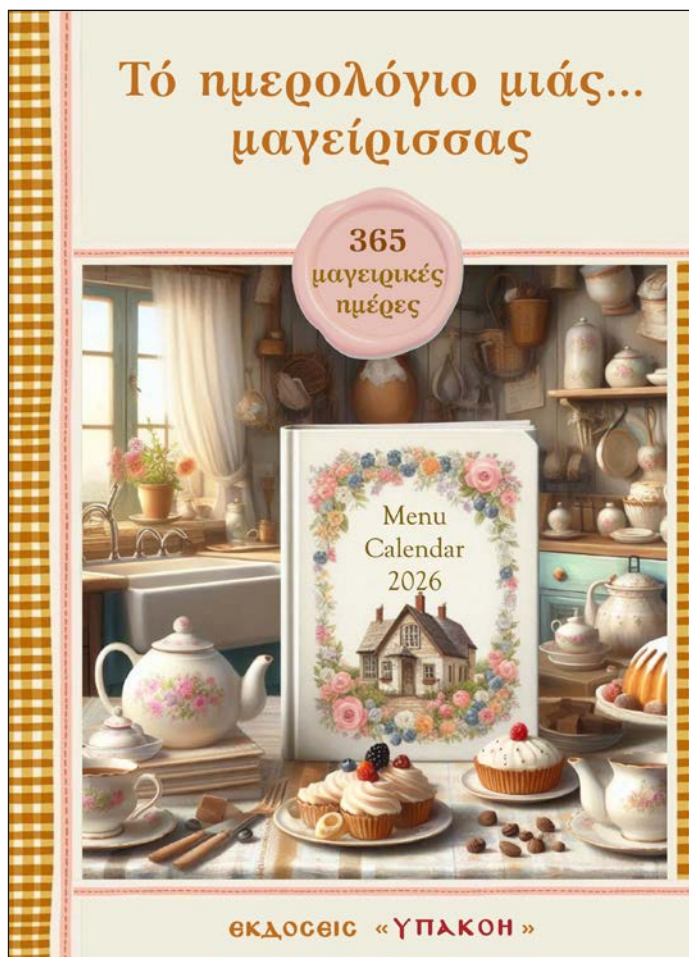
Έχουμε φτωχύνει ανεπανόρθωτα και ό καλός Θεός, φευ, παίρνει κοντά Του όσους έμεϊς, έν όσω ζοϋν, άρνούμεθα νά άκολουθήσουμε τό δικό τους παράδειγμα και νά αλλάξουμε. Είχε γράψει πολλά χρόνια πρίν προφητικά ό Κόντογλου γιά τό «τρελλό νερό»: τό τρελλό νερό είναι αυτό τό δηλητήριο πού πίνουμε καθημερινά, χωρίς νά διαμαρτυρόμαστε, προσποιούμενοι πώς είναι «έντάξει», σάν τό άλλο παραμύθι τοϋ Άντερσεν, μέ τά ροϋχα τοϋ αϋτοκράτορα. Όλοι βλέπουμε πώς δέν ύπάρχουν ροϋχα, αλλά φοβόμαστε νά τό ποϋμε ή χειρότερα, πίνουμε και χορταίνουμε άπό τό ψέμμα.

«Καί αν σοϋ μιλω μέ παραμύθια και παραβολές είναι γιατί τ' άκοϋς γλυκύτερα και ή φρίκη δέν κουβεντιάζεται, γιατί είναι ζωντανή, γιατί είναι άμίλητη και προχωράει, στάζει τή μέρα, στάζει στόν ύπνο μνησιπήμων πόνος» θά πει ό ποιητής..

Είθε, λοιπόν, τοϋτο τό γλυκό φθινόπωρο νά άφουγκραστοϋμε μία παιδική φωνή πού θά φωνάξει μέσα μας πώς ό βασιλιάς είναι γυμνός, τό νερό άνοστο και τό καθρεφτάκι άχρηστο, νά καθάρίσουν τά μάτια τής ψυχής μας και ως πρωτάκια στά θρανία τής ΖΩΗΣ νά βαδίσουμε τόν δρόμο τής άλήθειας πού είναι ό ίδιος ό Κύριος.

Ένορίτισσα

Προλάβετε να προμηθευτείτε έγκαιρως τὸ νέο μας «**Ἡμερολόγιο μιάς... μαγείρισσας**» γιὰ τὸ 2026, ἓνα πρωτότυπο δῶρο ποὺ ἀπαντᾷ στὸ καθημερινὸ ἐρώτημα «*Τί θὰ φᾶμε σήμερα;*»

Ἐτοιμάστε εὐκόλες καὶ γρήγορες συνταγές, γιὰ κάθε μέρα τοῦ ἔτους, μὲ προτάσεις ὄχι μόνο γιὰ τὸ καθημερινὸ φαγητὸ αὐτῶν ποὺ ἀγαπᾶτε, ἀλλὰ καὶ ιδέες γιὰ γλυκὰ καὶ ἀλμυρὰ σνάκ, ἀκόμα καὶ μεζεδάκια γιὰ τὸ μουντιάλ! Περιλαμβάνει μεγάλη ποικιλία ἀπὸ φαγητὰ ἄλλα καὶ λαδερά, ἀνάλογα μὲ τὴν ἡμέρα, γιὰ ὅλο τὸ χρόνο ἀνάλογα μὲ τὶς νηστείες τῆς Ἐκκλησίας μας!

256 ἐγχρωμες σελίδες ποὺ φιλοξενοῦν συνταγές γιὰ ὅλες τὶς ἡμέρες τοῦ 2026 – καὶ ὄχι μόνο, ἀφοῦ οἱ συνταγές μποροῦν νὰ ἐφαρμοστοῦν σὲ κάθε ἡμερολογιακὸ ἔτος προσαρμόζοντας τὶς ἡμέρες σύμφωνα μὲ τὸ ἐορτολόγιο τοῦ κάθε ἐπόμενου χρόνου.

**ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΠΡΟ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ
ΜΕΧΡΙ 31/11 ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΤΩΝ 19.00€**

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Τό θέμα της συγκρίσεως της γυναίκας προς τόν άνδρα, της συγκρίσεως της αξίας και της σημασίας του ρόλου του άνδρα και της γυναίκας δέν τό αντιμετωπίζουμε μόνον στη καθημερινή ζωή, αλλά και στην μελέτη της πορείας του πολιτισμού. Δέν είναι ένα θέμα πού ανέκυψε στην εποχή μας μέ τό φεμινιστικό κίνημα ή λόγω της εισόδου της γυναίκας στον επαγγελματικό και επιστημονικό στίβο. Τό θέμα αυτό είναι τόσο παλιό πού θά μπορούσαμε νά ποϋμε ότι ή άρχή του χάνεται στην όμίχλη της προϊστορίας.

Στήν Αγία Γραφή διαβάζουμε: «Καί εἶπε Κύριος ὁ Θεός· οὐ καλόν εἶναι τόν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθόν κατ' αὐτόν... καί ὠκοδόμησεν ὁ Θεός τήν πλευράν, ἣν ἔλαβεν ἀπό τοῦ Ἀδάμ, εἰς γυναῖκα καί ἤγαγεν αὐτήν πρὸς τόν Ἀδάμ». Ἡ λέξις «βοηθός» πού χρησιμοποιεῖται στό ἐδάφιο αὐτό τοῦ βιβλίου της Γενέσεως δέν σημαίνει δευτερεύων ή μικρότερης σημασίας παράγων. Δέν εἶναι μόνον ή γυναῖκα βοηθός γιά τόν άνδρα, αλλά καί ὁ άνδρας βοηθός γιά τήν γυναῖκα. Τό γεγονός ότι ή Εὐα ἐπλάσθη ἀπό τήν πλευρά τοῦ Ἀδάμ σημαίνει ότι ὁ άνδρας πρέπει νά ἀγαπᾷ τήν γυναῖκα του «ὡς τό ἑαυτοῦ σῶμα» ὅπως γράφει ὁ Ἀπ. Παῦλος, γιατί εἶναι «ὅστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων του καί σάρξ ἐκ τῆς σαρκός του» ὅπως διεπίστωσε ὁ Ἀδάμ. Φανερώνει ἀκόμη ότι ἔχει ή γυναῖκα ἴσα δικαιώματα, τήν ἴδια ἀξία μέ τόν άνδρα σάν ὕπαρξη. Σημαίνει ἀκόμη ότι δέν πρέπει νά προπορεύεται, οὔτε νά ἀκολουθεῖ δουλικά, αλλά νά συμπορεύεται μέ τόν άνδρα στή ζωή. Δέν εἶναι κατώτερη ἀπό τόν άνδρα εἶναι διαφορετική.

Δυστυχῶς ὅμως εἶναι πολύ διαδεδομένη ή αντίληψη ότι ὁ άνδρας ὑπερέχει, ότι εἶναι ἀνώτερος ἀπό τήν γυναῖκα. Εἶναι γεγονός ότι ὁ κόσμος ἀνδροκρατήθηκε καί ή γυναῖκα ἀδικήθηκε, παραμερίσθηκε, ὑποδουλώθηκε καί δέν εἶχε τήν εὐκαιρία ν' ἀναπτυχθεῖ καί νά καρποφορήσει ὅσο μπορούσε. Καί ὅλα αὐτά ἐπί ζημία ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας. Ἀλλά τό φῶς τῆς γυναίκας δέν ἔσβησε.

Μποροῦμε νά φαντασθοῦμε τή ζωή καί τόν κόσμο χωρίς τή μητέρα, τήν σύζυγο, τήν ἀδελφή, τήν κοινωνική ἐργάτιδα, τήν ἀδελφή νοσοκόμα;

Δέν εἶναι δυνατό νά παρίδουμε ή νά ὑποτιμήσουμε τήν παρουσία τοῦ ἀνδρικοῦ φύλου στή ζωή καί τόν πολιτισμό. Ἀλλά καί ὁ ρόλος τῆς γυναίκας δέν εἶναι λιγότερο σημαντικός. Εἶναι ἀναντικατάστατος. Ἡ συμβολή τῆς γυναίκας ἀκόμη καί στοὺς χώρους τῆς λογοτεχνίας, τῆς τέχνης, τῆς ἐπιστήμης καί στά κοινωνικά ἀνθρωπιστικά ἔργα δέν εἶναι καθόλου εὐκαταφρόνητη.

Στή συνέχεια θά δοῦμε μερικές μορφές γυναικῶν καί τό ἔργο τους σέ συντομία στό παρελθόν καί στην εποχή μας.

ΟΛΥΜΠΙΑΣ

Ἡ διακόνισσα Ὀλυμπιάς ἦταν σύγχρονη τοῦ Ἀγ. Ἰωάννη Χρυσοστόμου (370 μ.Χ.). Ἐπειδὴ ἡ οἰκογένειά της ἦταν ἀρχοντική καὶ πλούσια, ἡ Ὀλυμπιάς εἶχε ἀξιόλογη μόρφωση. Ἦμεινε ὀρφανή ἐνωρίς ἀλλὰ καὶ σύντομα χήρα. Ἀντιστάθηκε μέ θαυμαστό ἡρωισμό στίς πιέσεις τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου νά παντρευθεῖ τόν συγγενῆ του Ἐλπίδιο. Τῆς ἐδήμευσαν τὴν περιουσία καὶ τῆς ἀπαγόρευσαν νά πηγαίνει ἀκόμα καὶ στὴν ἐκκλησία. Ἀλλὰ ἡ Ὀλυμπιάς θριαμβεύει καὶ τῆς ἀποδίδεται ἡ μεγάλη περιουσία της πού τὴν προσφέρει στὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν χρησιμοποιεῖ γιὰ τὴν ἀνακούφιση τῶν πτωχῶν, τὴν φιλοξενία καὶ τὴν ἐξαγορά αἰχμαλώτων.

Στὰ τριάντα της χρόνια χειροθετεῖται διακόνισσα ἀπὸ τόν πατριάρχη Νεκτάριο, προκατόχο τοῦ Χρυσοστόμου. Ἔτσι ὑπηρετεῖ ἐθελοντικά στό στρατό τῶν γυναικῶν τῆς ἀγάπης καὶ ἔχει 250 ἀφιερωμένες Χριστιανές ὑπὸ τὴν καθοδήγησή της. Τό σπίτι της γίνεται κέντρο πνευματικῆς ἐργασίας καὶ φιλοξενίας. Ὁ ἱστορικός Παλλάδιος καὶ ὁ Ἀγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μέ τίς ἐπιστολές του ἀποκαλύπτουν τόν πνευματικό θησαυρό τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ περιγράφουν τὴν πλούσια καὶ ποικίλη φιλανθρωπική δράση της πού δέν περιοριζόταν στὰ ὅρια τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ Ὀλυμπιάς ἦταν τό στήριγμα τῆς βασιλεύουσας. Ὁ Πατριάρχης Νεκτάριος τὴν εἶχε σύμβουλο στὰ ἐκκλησιαστικά ζητήματα. Ὅταν ὁ Χρυσόστομος ἀνέβηκε στόν πατριαρχικό θρόνο ἡ Ὀλυμπιάς ἔγινε δεξί του χέρι. Καὶ ὅταν ἡ θύελλα τῶν διωγμῶν ἐναντίον του ξέσπασε, ἡ Ὀλυμπιάς ἔκαμε ὑπεράνθρωπες προσπάθειες γιὰ νά τόν γλυτώσει ἀπὸ τὴν ἐξορία, νά τόν ἀνακουφίσει καὶ νά τοῦ παρέχει τα μέσα γιὰ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης.

Ἡ Ἑμμέλεια ὑπῆρξε ἡ μητέρα πέντε ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας: τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, τοῦ Πέτρου, τοῦ Ναυκρατίου καὶ τῆς Μακρίνης.

Γιὰ τὴν ὁσία Μακρίνα ὁ ἀδελφός της ὁ Γρηγόριος Νύσσης σημειώνει: «Εἶχαμε μιά ἀδελφή: ἦταν ἡ διδασκάλισσα τῆς ζωῆς καὶ δεύτερη μητέρα. Εἶχε τόσο μεγάλη παρρησία πρὸς τόν Θεόν ὥστε ἦταν γιὰ μᾶς ὅπως λέγει ἡ Γραφή, πόλις ὀχυρά καὶ ἀσπίς εὐδοκίας, μέ λίγα λόγια τό σύστημα πάσης ἀσφαλείας». Ἡ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς πορείας καὶ ἐξελίξεως τοῦ ἀδελφοῦ της Μεγάλου Βασιλείου ἦταν ἀποφασιστική. «Μητέρα καὶ τροφὸς» τὴν ἀποκαλοῦσαν οἱ πτωχοὶ πού ἡ Μακρίνα εἶχε βοηθήσει σέ περίοδο μεγάλης πείνας.

ΜΟΝΙΚΑ

«Χάρις στή μητέρα μου, στίς προσευχές της καὶ στὴν ἀρετὴν της τελικά ἔγινε αὐτός πού εἶμαι...Κύριε, ἐάν εἶμαι παιδί σου, εἶναι διότι μοῦ ἔδωσες γιὰ μητέρα μία ἀπὸ τίς δοῦλες σου» γράφει στίς «Ἐξομολογήσεις» του ὁ Ἀγ. Αὐγουστῖνος γιὰ τὴ μητέρα του Μόνικα. Τὰ δάκρυα της καὶ οἱ προσευχές της, καρπὸς πίστεως καὶ ἀγάπης ὁδήγησαν στὴν μετάνοια τόν πλανεμένο καὶ παραστρατημένο Αὐγουστῖνο πού ἀναδείχθηκε κατόπιν Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν ἡ Μόνικα παρεκάλεσε τόν Ἀγ. Ἀμβρόσιο νά πλησιάσει τὸν γιό της γιὰ νά τόν βοηθήσει νά ἐπιστρέψει στόν Θεό, ἐκεῖνος τῆς εἶπε: «Πηγαίνετε, ἐξακολουθεῖστε νά κάνετε αὐτό πού ἔχετε ἀρχίσει· εἶναι ἀδύνατο μέ τόσα δάκρυα νά χαθεῖ ὁ υἱός».

ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ

Ἡ Ἀγ. Ἑλένη ἦταν μητέρα τοῦ πρώτου Χριστιανοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Σάν σύζυγος τοῦ Καίσαρος Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ πού κυβερνοῦσε τό δυτικό τμήμα τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἔφθασε σ' ἀνώτατα ὕψη διακρίσεως καί πλούτου. Ἀλλά ἡ Ἀγία Ἑλένη δέν ἔμεινε διάσημη στήν Ἱστορία ἀπό τίς σπατάλες καί τίς ματαιοδοξίες της, ἀπό τίς δολοπλοκίες καί τά κρυφά ἐγκλήματα, ὅπως ἔκαναν ἄλλες στή θέση της. Κατέλαβε μιά σημαντική θέση στήν ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ μέ τίς μεγάλες ὑπηρεσίες πού προσέφερε στή διωκόμενη τότε Ἐκκλησία. «Ἡ Ἀγία Ἑλένη μέ τήν φωτισμένην χριστιανικήν συμπεριφοράν της ἐπέτυχε νά μαλαξέι τήν καρδιάν τοῦ εἰδωλολάτρου συζύγου της καί νά μεταβάλει τά αἰσθήματα καί τίς διαθέσεις του πρὸς τήν διωκόμενην Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ», σημειώνει ὁ πατήρ Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος στό βιβλίο του «Ἅγιες Γυναῖκες τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας». «Τό ὅτι τόν συνεκράτησε καί τόν ἔκαμε νά σέβεται τήν χριστιανικήν θρησκεία, ἦτο μεγάλη ὑπηρεσία πού προσέφερε ἡ Ἀγία Ἑλένη εἰς τούς πάσχοντας Χριστιανούς ἀδελφούς της».

Ἄν λάβουμε ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ γιός της Κωνσταντῖνος ἦταν προικισμένος μέ μεγάλα χαρίσματα, μέ σπάνια ὀρμητικότητα καί δυναμικότητα θά ἐκτιμήσουμε τήν ἐπίδραση πού εἶχε ἐπάνω του ἡ δική της προσωπικότητα καί ἡ χριστιανική ζωή της ὥστε νά τόν κάνη Χριστιανό, προστάτη καί ἐλευθερωτή τῶν Χριστιανῶν στό τέλος τριῶν αἰώνων φοβερῶν διωγμῶν.

Δέν ὑπῆρξε μόνον ἡ ἐμπνευσμένη σύμβουλος καί ὁδηγός του Μέγ. Κωνσταντίνου, ἀλλά ἐφρόντισε καί ἐδαπάνησε χρήματα γιά τό χτίσιμο πολλῶν χριστιανικῶν ναῶν, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἱστορικός Εὐσέβιος. Προσωπικῶς ἐκοπίαζε σέ ἔργα ἀγάπης. Ἐφρόντιζε μόνη της ν' ἀνακαλύπτει τούς δυστυχεῖς γιά νά τούς βοηθήσει. Ὅπως χαρακτηριστικά γράφει ὁ Θεοφύλακτος, δέν εἶναι δυνατόν νά περιγράψει κανεῖς ὅλην τήν φιλανθρωπικήν της δρᾶσιν, διότι ἡ Ἀγία Ἑλένη ἐσκόρπιζε τ' ἀγαθά στούς πτωχοὺς καθημερινῶς μέ τήν ἴδιαν εὐκολίαν πού ἀνέπνεε.

Ν. Τσιρώνης
Οἰκονομολόγος

Μικρό σχόλιο στήν ιταμότητα τῶν ψαλτῶν ῶν πρῶτος εἰμί ἐγώ.

Τὸ ἄρθρο τοῦ ἀγαπητοῦ μας παπα-Γεράσιμου, στό παρελθόν τεῦχος τοῦ παρόντος δια-
δικτυακοῦ περιοδικοῦ, ἔφερε πάλι στήν ἐπιφάνεια τό διαχρονικό θέμα τῆς ιταμότητος
τοῦ γένους τῶν ψαλτῶν, ὧν πρῶτος πέλλω καί ὑπάρχω, «ἀλλ' ἐμμένω τῇ φαύλῃ συνηθείᾳ
ὁ ἄφρων», κατά τό δίστιχον τοῦ Συναξαρίου τῆς Μεγάλης Τετάρτης.

Λοιπόν, ἀγαπητοί μου συνάδελφοι ἱεροψάλτες· ντροπή μας! Ἐτσι λοιπόν, μέ τέτοια
ιταμότητα μιλάμε στόν ἱερέα τοῦ Θεοῦ; Δέν γνωρίζουμε λοιπόν, ὅτι τά πάντα μέσα στήν
ἐκκλησιαστική ζωή λειτουργοῦν θεσμικῶς; Ἄρα, ἐν προκειμένῳ, θεσμικῶς δηλαδή, ὁ
ιερεὺς ἔχει ἀνώτερη θέση ἀπό μᾶς καί ἐμεῖς οἱ ψάλτες ὀφείλουμε -πάλι θεσμικῶς- νά κά-
νουμε ἓνα βῆμα πίσω, μπροστά στίς ἱερατικές του ὑποδείξεις. Κι ἄς εἶναι λανθασμένες.
Ἐάν πράγματι εἶναι λανθασμένες, εἶναι δυνατός ὁ Θεός, μέσα στόν χρόνο καί μέ κάποιον

τρόπο, νά μᾶς δικαιώσει, ὡς
ψάλτας. Μέχρι τότε ὁμως, ἄς
κάνουμε ἓνα βῆμα πίσω, ἔστω
καί προσχηματικῶς.

Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή,
προτείνω σέ ὅλους, κληρικούς
καί ἱεροψάλτας, νά διαβάσουν
τό περισπούδαστο βιβλίο τοῦ
Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
Ἀργολίδος κυρίου Νεκταρίου
(Αντωνοπούλου): «Ψαλῶ τῷ
Θεῷ μου ἢ τῷ ἑαυτῷ μου;» (ἔκ-
δοση Ἐπιστροφή, Ναύπλιο). Δέν
νομίζω πῶς γράφθηκε ποτέ κα-
ταλληλότερο πόνημα. Διαβάστε
το καί θά μέ δικαιώσετε.
Μέ σεβασμό καί ἀγάπη Χρι-
στοῦ,

Μοναχός Νεκτᾶριος

Ἱεροψάλτης Κελλίου

Ἀγ. Νικολάου Μπουραζέρι,

Καρυαί Ἀγίου Ὁρους

Όροι Χρήσης & Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας

1. Πνευματικά Δικαιώματα Περιεχομένου

Το σύνολο του περιεχομένου που φιλοξενείται στο παρόν ηλεκτρονικό περιοδικό, «Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΥ», το οποίο περιλαμβάνει, ενδεικτικά, κείμενα, άρθρα, γραφικά, φωτογραφίες, σχέδια, βίντεο και αρχεία ήχου (εφεξής το «Υλικό»), αποτελεί αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας των Εκδόσεων «ΥΠΑΚΟΗ» και προστατεύεται από τις κείμενες εθνικές, κοινοτικές και διεθνείς διατάξεις περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας.

2. Άδεια Χρήσης του Υλικού

Το Υλικό διατίθεται στους επισκέπτες/αναγνώστες του ιστοτόπου αυστηρά για προσωπική χρήση. Απαγορεύεται ρητά οποιαδήποτε άλλη χρήση, όπως ενδεικτικά η αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, μετάφραση ή τροποποίηση τμήματος ή του συνόλου του Υλικού, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του δικαιούχου.

3. Περιορισμένη Άδεια

Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η μεμονωμένη αποθήκευση ενός και μόνο αντιγράφου, τμήματος του Υλικού, σε έναν απλό προσωπικό ηλεκτρονικό υπολογιστή, αποκλειστικά για προσωπική και όχι για δημόσια ή εμπορική χρήση. Η δυνατότητα αυτή τελεί υπό την προϋπόθεση της μη απαλοιφής της ένδειξης προέλευσής του και της μη προσβολής των σχετικών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

4. Πνευματική Ιδιοκτησία Τρίτων

Σήματα, ονομασίες ή άλλα προϊόντα και υπηρεσίες τρίτων που ενδέχεται να αναφέρονται στις σελίδες του παρόντος περιοδικού, αποτελούν πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία των αντίστοιχων δικαιούχων. Η εμφάνισή τους στον ιστότοπό μας δεν θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως μεταβίβαση ή εκχώρηση άδειας ή δικαιώματος χρήσης τους.

5. Αιτήσεις Άδειας Χρήσης

Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με τη χρήση του Υλικού ή για την υποβολή αιτήματος χορήγησης άδειας αναπαραγωγής, παρακαλούμε επικοινωνήστε μαζί μας στην ηλεκτρονική διεύθυνση: verbalibris@gmail.com.